

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

26221

1

Harvard College Library

FROM

Levelllyn Bullock

Levellyn Bullock.

Bucharest.

April 1919

ACADEMIA ROMÂNĂ
—
DIN VIEAȚA POPORULUI ROMÂN
—
CULEGERI ȘI STUDII
—
II.

CIMILITURI ROMÂNEȘTI

INTRODUȚIUNE ȘI GLOSAR

DE

TUDOR PAMFILE

ȘEDINȚA 28 MARTIE 1908.

BUCUREȘTI

1908.

252-1.1

Shannon Book Co.
New York

P R E F A Ț Ă

În 1898 *Academia Română* editează singura colecțiune de *Cimilituri române* ce-o avem, întocmită de d-l Artur Gorovei, conducătorul revistei de literatură și tradițiuni populare *Șezătoarea*, din Fălticeni.

Ca oriși ce colecțiune, ea este departe de a fi completă; și, pentru a contribui și eu la mersul ei spre întregire, aduc acest nou material de limbă în aceste vremuri de cercetări.

Și cu acest prilej, sunt dator să aduc mulțumirile mele cele mai căldurase luminatei Instituțiuni, care poartă un deosebit interes graiului și simțirii românești.

Tot ce urmează este cules din satul meu de naștere și copilărie Țepu, jud. Tecuciu. Ce va fi străin, se va arăta.

Târgoviște, Martie 1908.

INTRODUCERE

Începând ca și d-l Gorovei, trebuie să stabilesc că, după cercetare personală prin părțile Moldovei de jos și ale Munteniei de răsărit, vorba *cimilitură* nu poate fi conținută în vorba *ghicitoare*, deoarece prin aceste locuri vorba *cimilitură* nu se cunoaște. Dacă însă prin părțile unde se întrebuințează, vorba *cimilitură* are un înțeles mai restrâns, atunci enunțul dat de d-l Gorovei e just.

Observ însă că în munții Sucevei vorba *ghicitoare* nu este întrebuințată de popor; poate prin alte părți. Considerațiunea finală ar fi că vorba „*cimilitură*” e sinonimă cu vorba „*ghicitoare*,” după cum sinonime sunt toate cuvintele din cele două familii: *cimilituri*, *cinghilituri*, *șimilituri* și *ciumelilituri* pe de o parte, iar pe de alta *ghicitori* și alte două nuanțe de rostire nepomenite: *ghicituri* și *găcituri* sau *găcitori*.

Pentru Românii din Macedonia corespund vorbele: *anguțitori*, *îngălțători*, *înguțitori* și *kuțitori*, citate de d-l Gorovei, pe lângă cari se mai adaug *minciuni* dela Românii din Meglenia ¹⁾.

Alt lucru nou îl aflăm din Ardeal, relativ la formula de întrebare: „*șciu* (mai mult *s* decât *ș*) *melce-i*” = *cimili-ce-i* ²⁾ sau = *șhilimniși* ³⁾; pentru Moldova de jos avem formula: „*Găci găcitoare mea*”.

În înțelesul adevărat al cuvântului, *ghicitoare* (*găcitoare*), sau *cimilitură* înseamnă o descriere scurtă a unui obiect, o înșirare de câteva note particulare cuvântului. *Acul e mic, acul coase* (care prin parafrază *îngrădește* așa în țesătura pânzei) sunt două propoziții din cari rezultă două note sau însușiri despre *ac*. Găcitoarea acului poate fi deci: *ce e mic și îngrădește*. Ea și este la temelie. Tot astfel și cu altele.

¹⁾ P. Papahagi, *Megleno-Românii* I (Ed. Acad. Rom.), 48.

²⁾ Al. Viciu, *Glosar* (Ed. Acad. Rom.), 74.

³⁾ Idem, *ibidem*, 77.

Chiar din exemplul de mai sus se vede că notele unui cuvânt pot fi sau *calificative* sau *predicative*. Cimitura *cocoşului*: „La trup pepene, la cap pieptene, la picioare răşchitoare“ cuprinde numai note calificative: „Voinic sunt, haine port, nefăcute de mâni de om; strig noaptea pe la miezul nopţii şi înviez morţii“ e tot cimitura *cocoşului*, alcătuită însă numai din note predicative, afară de întâia.

Ghicitoarea e cu atât mai uşor de deslegat, cu cât conţine însuşiri şi predicate mai multe. „Sunt cercel cu toartă, dar om nu mă poartă, decât mă agaţă, la case în faţă“ e ghicitoarea *lacătului*; ea e completă prin conţinutul ei şi prin urmare uşoară de aflat. Dimpotrivă, cu cât notele enunţate sunt mai puţine, cu atât delesgarea sau aflarea este mai grea: să ne uităm la cea a *lacătului*, dacă ar lipsi jumătatea din urmă.

Înşirarea sau excluderea câtor mai multe note din notele totale ale unui obiect constituie un defect de construcţie al ghicitoarei. În primul caz deslegarea este uşoară sau evidentă, în al doilea caz e grea şi neprecisă. O ghicitoare bine alcătuită e cea care ţine mai mult pe gânduri pe cei ce vor s'o deslege; e rea, când poate să aibă mai multe soluţii. Exemplu: „Am un cojoc plin cu petece“ se zice că înseamnă: *varza* (curechiul). Tot astfel poate însemna şi *cerul* cu nori, *câmpul* cu deosebite semănături, etc., şi chiar *cojocul* plin cu petece.

Prin urmare, ca cuprins, o ghicitoare bună e cea care este descrisă prin cât mai puţine însuşiri ale obiectului, dar aceste însuşiri să fie cele mai esenţiale, mai particulare.

Ca fond, ghicitorile nu se referă numai la obiecte, ci şi la raporturi dintre obiecte cari constituiesc un sistem, un obiect mai mare. Ex.: „moşul suie şi coboară cu mătuşa subsoară“ (*cofa şi cârligul*); această ghicitoare se mai poate numi şi *ghicitoare dublă*. De felul ei sunt şi *triplele*, etc. Ele pot să se refere şi la *acţiuni*, obiecte abstracte; ex.: „Seara până când nu-mi scot ochii, nu mă culc“ vrea să arate că *nu mă culc până când nu mă închin*.

* * *

Ghicitorile, fiind nişte producţii ale graiului şi simţirii unui popor, ele trebuiesc să trăească, să circule prin urmare şi să fie memorizate. Pentru a fi memorizate se cer două lucruri: a) să fie interesante prin conţinutul lor şi b) să aibă o

• *formă*. Întâia cerință atrage după sine faptul că multe dintre ghicitori sunt scânteieri geniale, simbol de descripții inteligente, iar altele picături de humor ales. Forma cea mai ușoară de memorizat e versul rimat sau versul ritmat: Iată câteva exemple:

Macul: Oastea unui craiu,
Intr'un vârf de paiu.

Proșapul: Un mort între doi vii.

Purecele: Am un cal
Cât un mal:
Unde sare,
Urmă n'are;
Unde paște,
Se cunoaște.

Umorul gâcitorilor devine câteodată prea exagerat, căpătând nuanța pornografică, sau chiar o pornografie adevărată. Din ultimele am multe în colecția mea de literatură populară; din primele am dat câteva și în această colecție fiind și în altele. Ex.:

Pe lelea crăcănată,
Șade lelea roșcată;
Și 'n lelea roșcată,
Șade lelea fâsăită (*Pirostriile, ceaonul și mămăliga*).

Moșul se culcă pe moașa
Și moașa face foss! (*Perina*).

* * *

Umorul unei gâcitori constând din legătura vorbelor, dar și din vorbele înse-și, poporul a împrumutat din alte producții ale lui formele neînțelese cărora le-a dat o însemnare arbitrară sau covențională. Recitativul:

Unuma,
Dunuma,
Zaia,
Paia,
Chicura,
Cucura,

Hurduc,
Burduc,
Sacalie,
Pic,
Poc,

nu poate să însemneze *pușca*, după cum crede poporul, sau vrea

să fie crezut. Acest recitativ este un sort sau un formulet din jocurile copilărești. Și de acestea sunt multe.

Cântecelele:

Două mere,
Două pere,
Două fuse de aur:
Ferice de cel graur:
S'a dus la punte
Să astupe o bute,

Este o babă hreabănă,
Șede jos și deapănă
Și se roagă lupului,
Și se'nchină cucului:
— Cucule, măria ta,
Am venit la dumneata,
Să-mi dai calul și căruța,
Să mă duc pân'la măicuța,
C'am auzit
C'a făcut
Trei feți
Logofeți,
Cu părul de aur creț;

S'a dus la racu',
Nici pentru mine,
Nici pentru tine,
Numai pentru popa racu',
Că dă zece rațe de aramă
Și-o năframă(*Stativele, răsboiul*)

Unul a murit,
Unul a pierit,
Unul în munte s'a suit.
El în munte cu ciocanul a dat,
Muntele s'a cutremurat,
Fetele s'au măritat,
Eu bacșiș am căpătat;
Ieși fetiță
La portiță
Că te strigă Daleon,
Daleon, fecior de domn.

(*Untișca*).

nu pot reprezenta cu nici un chip ceea ce poporul vrea să reprezente.

Dacă dar ghicitorile trebuie să îndeplinească anumite condițiuni ca fond și formă, de ce se găsesc în prezenta colecție și în altele atât de multe cari se abat dela aceste reguli? Cele ce se abat sunt ghicitori necorecte, după cum versuri necorecte are și cel mai mare poet.

Nu tot ce produce poporul, sau are produs și păstrat, are valoare literară. Strângerea în colecții a acestor materiale felurite s'ar asemăna cu o colecție de tot ce se scrie astăzi de meșteri și începători, chemați și nechemăți. Acest fel de colecții n'au nici o valoare; cele populare au valoare din alte puncte de vedere: ca limbă, ca idee, etc.

* * *

Ca gen al literaturii populare, ghicitoarea se înrudește cu alte genuri. Fără a intra în analize greu de răsbătut, voi

arăta pe cele mai de seamă neamuri ale ei, trecute chiar în literatura cultă, la popoarele vechi, mai ales.¹⁾

1. Intrebări și răspunsuri comune. Ex. :

I. — Unde e mijlocul pământului?

R. — Aici, unde mă găsesc.

— De ce latră cânele?

— Pentrucă nu poate vorbi?

— De ce fuge iepurele la deal?

— Pentrucă nu poate intra sub deal, etc.

2. Intrebări și răspunsuri cu subiecte religioase. Ex. :

— Ce cocoș a cântat și s'a auzit în toată lumea?

— Cocoșul din corabia lui Noe.

— Cine de viu s'a îngropat,

Mormântul a umblat,

Și mortul a cântat?

— Ionă Proorocul când eră în pântecul chitului.

— Care este întâia poruncă a lui Dumnezeu?

— Postul, când a poruncit lui Adam să nu mănânce din pom.

3. Poemul numeric. Exemplu iudaic²⁾ :

— Cine cunoaște (ce este) *unul*?

— Eu cunosc *unul*.

Unul este Dumnezeu care stăpânește cerul și pământul.

— Cine cunoaște (ce sunt) *două*?

— Eu cunosc *două*.

Două sunt tablele alianței.

Dar unul, Dumnezeul nostru care stăpânește cerul și pământul.

— Cine cunoaște *trei*?

— Eu cunosc *trei*.

Trei sunt patriarhii,

Două tablele....

¹⁾ Pentru acestea vezi: D-r. M. Gaster, *Literatură populară română*. 1883. p. 224—50, și G. Dem. Teodorescu, *Poezii populare române*. 1885, p. 214—5.

²⁾ G. Dem. Teodorescu, *op. cit.*, p. 252 și urm.

- Cine cunoaște *patru* ?
 — Eu cunosc *patru*,
Patru sunt matroanele,
Trei patriarhii....
- Cine cunoaște *cinci* ?
 — Eu cunosc *cinci*.
Cinci sunt cărțile legii,
Patru sunt matroanele...
- Cine cunoaște *șase* ?
 — Eu cunosc *șase*.
Șase cărțile lui Michnah,
Cinci.....
- Cine cunoaște *șapte* ?
 — Eu cunosc *șapte*.
Șapte zile săptămâna,
Șase...
- Cine cunoaște *opt* ?
 — Eu cunosc *opt*.
Opt zilele dinaintea tăierii împrejur,
Șapte...
- Cine cunoaște *nouă* ?
 — Eu cunosc *nouă*.
Nouă luni dinaintea nașterii,
Opt...
- Cine cunoaște *zece* ?
 — Eu cunosc *zece*.
Zece poruncile.
Nouă....
- Cine cunoaște *unsprezece* ?
 — Eu cunosc *unsprezece*.
Unsprezece stelele.
Zece....
- Cine cunoaște *doisprezece* ?
 — Eu cunosc *doisprezece*.
Doisprezece semințiile,
Unsprezece...
- Cine cunoaște *treisprezece* ?
 — Eu cunosc *treisprezece*.
Treisprezece însușirile divine,
Douăsprezece...
-

Dar *unul* Dumnezeuul nostru care stăpânește cerul și pământul.

Creștinismul a transformat aceste poeme în altele cu cuprins din învățăturile lui.¹⁾ Paralel cu acestea s'au născut, sau s'au format după construcția lor altele, în cari lipsește cuprinsul religios.

Iată un exemplu, fragment dintr'o poveste „*Motanul lui Nițu*” din colecția mea; el reprezintă un dialog între Dumnezeu și diavol:

Diavolul: — Ce-i una?

Dumnezeu: — La fântână lină, mulți voinici s'adună.

— Ce-i două?

— Omul cu doi ochi, bine mai vede.

— Ce-i trei?

— Pușca de trei strați, bine mai bate.

— Ce-i patru?

— Carul cu patru roate, bine mai umblă.

— Ce-i cinci?

— Palma cu cinci degete, bine mai lipește.

— Ce-i șase?

— Plugul cu șase boi, bine mai umblă.

— Ce-i șapte?

— În casa cu trei flăcăi și patru fete, să știi că-i șezătoare și să nu bagi mâna pe fereastră, dacă nu vrei s'o scoți ciungă.

— Ce-i opt?

— Racul cu opt picioare, bine mai merge.

— Ce-i nouă?

— Nouă godaci în curte.

— Ba opt că unul îl iea lupul.

— Las' să-l iee că-i al lui.

— Și-l duce pe vale.

— Păi ce vrei: să-l ducă pe deal?

— Și-l duce covițanid.

— Păi ce vrei? să-l ducă cântând? Ptiu drace!

Și dracul plesni în nouă sute nouăzeci și nouă!

¹⁾ G. Dem. Teodorescu, *op. cit.*, p. 255—6

4. Anecdote, povestiri și povești. Exemple:

- a) De asta, zise moș Neagu, sunt de nu le isprăvești,
 Dar(ă) să vă spuiu acuma niște întrebări cu povești.
 Odată trecând pe-o cale și într'o luncă văzând
 Pe un bărbat c'o femeie bucatele lor săpând,
 Eu gândind că e bărbatul cu femeia lui, vrusei
 Ca să le dau bună ziua și'ntra'cest chip le zisei:
 — Bună ziua om c'omoaie. Iar nevasta mi-a răspuns:
 — Nu e omul cu omoaia, cu ochii nu ne-ai pătruns:
 Ci te uită și iea seama că muma acestui om,
 Este soacra mamei mele (eu sunt vlăstar și el e pom).
 Mergând tot gândind în mine, ce rudă sunt amândoi,
 Și am lăsat pân'acuma ca să vă întreb pe voi.
 Cu zicerea „voi“, moș Neagu, către fete arătă
 Și această întrebare la ele o îndreaptă.
 Popa însă îi răspunse: — Asta eu să ți-o ghicesc,
 Că la (=l'-) așa întrebări grele, ele nu se domiresc.
 Răspunsul(=răspunsu-) acestei neveste, nu e greude deslegat,
 Căci eră tata cu fata împreună la săpat.
 Spre pildă: „eu fecior tati(i) iar mumă-mea lui e nor('),
 Mama tati(i) prin urmare e soacră despre fecior“.
 — Așa e, zise moș Neagu, ați ghicit-o prea curând.
 Acum(a) să mai spui una și să dau altuia rând.

Și urmează într'adevăr o mulțime de acestea.¹⁾

- b) *Ghicitoare*: 1: Din pulpă tăiată,
 În făgaș aruncată;
 2: De cioară mare găsită,
 La cuib adusă și crescută;
 3: Desoldații împăratului dovedită;
 4: De babă oarbă mințită;
 5: De țigancă prinsă și tunsă,
 Cu baligă unsă,
 După porci pusă.

Deslegarea e aceasta: 1: O babă și un unchiaș n'aveau copii. Se sfătuiesc ei cum ar putea căpăta unul; unchiașul pleacă spre lumea cealaltă să afle un chip. Ajunge la Sf. Mărti și Sf. Joi, dar ele nu-i pot spune nimic, ci-i dau câte o pres-

¹⁾ Anton Pann, vol. I. „Minerva“, p. 257 și urm.

cură și un pahar de vin, pe care unchiașul le mănâncă și le bea pe drum. Sf. Sâmbătă îi dă trei mere și sfatul acesta: „pe unul mănâncă-l acum, pe al doilea să-l mănânci pe drum, iar pe al treilea să-l dai babei ca să purceadă grea“.

Venindu-i unchiașului foame, îl mănâncă și pe al treilea și pentru această i se umflă pulpa piciorului stâng. De durere unchiașul taie umflătura și-o svârle în făgașul carului cu care umblă.

2: O cioară dă de bucata de pulpă și găsind în ea o fată frumoasă, o duce la cuib și o crește.

3: Împăratul locului, neînsurat, stăpânul pădurii, trimite ostași vânători și aceștia găsesc fata cântând și lucrând într'un copac. Din mâinile ei curgea aur și pietre scumpe. Au încercat să taie copacul, dar unde dădeau odată, de două ori mai mult crește copacul la loc.

4: Împăratul dădu poruncă unei babe vrăjitoare ca să-i aducă pe fata cea frumoasă. Baba îi ceru un căruț, o iapă chioară, o pâne, o ploscă de vin, o căldare, un făcăleț și puțin mălăiaș, apoi lemne, apă și chibrituri. În pădure baba puse ciauul cu fundul în sus, turnă apă pe fundul ceaunului și presără mălaiu. Fata crezând-o nepricepută, îi strigă de sus:

— Nu așa babo, nu așa! Iar baba:

— Vino, măiculiță, și-mi arată.

Fata scoborî, baba-i dădu vin și pâne, fata își uită de cuib, se sui în căruț și baba pleacă cu ea spre împărăție.

5: După nuntă, împăratul porni la răsboaie, iar împărăteasa încăpă pe mâna unei țigance, slujnică și ibovnică mai de mult împăratului, care-și făcu răs de ea și o puse după porci.

Când se întoarce, împăratul află dela țiganca cea rea că porcii îi sunt păziți de un „cioban“ (?). La o șezătoare a curții, spune fiecare slugă câte o *ghicitoare*, „fără de purcar, care grăi: când voi spune și eu una, voi fi stăpânul vostru“. Împăratul află și puse pe purcar să spuie *ghicitoarea* și lucrurile luminându-se, împărăteasa se încunună cu slava ei de mai înainte, iar țiganca își sfârșește zilele de cuțit.¹⁾

5.—Și acestea, firește, nu sunt singurele înrudiri cu ghi-

¹⁾ G. Popescu-Ciocănel, E. Patriciu și G. Salviu, *Brașoave*, 1905, p. 248—54.

citoarea. Ar trebui o monografie specială pentru lămurirea acelor situații — ca și pentru alte chestii folcloristice cari stau încurcate, ori se încurcă tot mai mult în zilele noastre.

De *șarade*, *enigme* și felurite *probleme* și *aritmogrife*, din cari anumite suflete își creează o plăcere și o petrecere, nu mai pomenesc decât că au o înrăurire primejdioasă asupra acestei ramuri de literatură populară.

Am dat și eu câteva exemple de ghicitori *influențate*, *ma-halalizate*, ca să se convingă cei ce au puțința de a înlesni, că: așteptând sau întârziind culegerile de folclor, se pun în primejdie multe lucruri de seamă.

CIMILITURI ROMANE

I. *Acul.*

- 1.* Ce e mic, mititel,
Nu' ngrădește nimeni ca el? ¹⁾
Gor. 2. *)
- 2.* Ce e mic și mititel
Și-o lume îngrădește cu el?
Gor. 11.
- 3.* Am un vițeluș:
Sparge cu cornul,
Drege cu coada.
Gor. 19.
- 4.* Iie trece pe cale
Și-și lasă mațele pe vale.
Gor. 22.
- 5.* Luciu lucește,
Luciu strălucește,
La gard mereu împletește.
Din Bărhăsești-Tecuciu.
- 6.* Am un băiet hărnicel,
Mai lungă-i coada decât el.
- 7.* Tililică mărunțel,
Îngrădește frumușel.
- 8.* Am un uncheșel,
Ii curg mațele după el.
- 9.* Am o rămă mititică,
Pe unde roade nu despică.
- 10.* Gânganie fără suflare,
Urmă împletită are.
- 11.* Am un cucoșel:
Cu pliscu' sparge,
Cu coada drege.
- 12.* Picior n'are,
Urmă lasă.

13. De mititel ce sunt,
Nam loc pe pământ;
Mă ține legat,
Mă poartă prin sat.
Din Buciumeni-Tecuciu.

14. Mititel,
Mititel,
Mai lungă-i coada decât el.
Din Buciumeni-Tecuciu.

II. *Albina.*

- 15.* Măciucuța brava,
Inconjură dumbrava.
- 16.* Măriuța graba
Stă cu zăbava,
Și vine cu graba.
- 17 Marghiolița graba
Inconjură dumbrava
Prăpădește cheiele,
Inconjură țările.
Din Poiana-Tecuciu.
- 18.* Helghiță,
Pestriță,
Se duce la biserică
Și se 'nchina și se roagă
Și când vine se balegă.
- 19.* Bâz în sus,
Bâz în jos,
Roade din rogoz.
- 20.* La cap limbă cu miere,
La coadă limbă cu venin.
- 21.* Coarne n'are și împunge,
Buză n'are și suge.

1) Steluța arată cimiliturile culese din Țepu (Tecuciu).

2) Varianta cimiliturii No. 2 din colecția Gorovei.

22. Strigă Lina
Din Sulina
S'o păzească de găini,
Că de câini nu i-i frică.
Din Măxineni. R.-Sărat.

III. Aluna.

- 23.* Săcăita, vai de ea
Şade 'ntr'un vârf de nuiă
Şi se vaită, vai de ea,
Că nu-i nimeni ca s'o iea.
24. Săcăita vai de ea,
Şade 'ntr'un vârf de nuiă
Cu patru surori alătura.
Din Buciumeni-Tecuciu.
25. Vai de ea
Şi de ea,
Spânzurată 'ntr'o nuiă.
Din Negrileşti-Tecuciu.

• IV. Alunul şi aluna.

26. El lung, ea scurtă,
Frunza bate şi ea-i mută.
Din Buciumeni-Tecuciu.
27. Văjăitul sarmănel,
Puiu'n vârf de curcudel.
Din Buciumeni-Tecuciu.

V. Anul (şi subâmpărţirile lui).

28. Am un copaciu
Cu douăsprezece crângi;
In toată cranga patru cuibare,
In tot cuibul şapte ouă,
In tot oul doi pui:
Unul alb şi unul negru.
Din Buciumeni-Tecuciu.

29. Am un pom
Cu douăsprezece crângi;
In toată cranga patru lămuri.
In toată lamura şapte frunze.
Din Buciumeni-Tecuciu.

- 30.* Una şi cu una
Face una,
Şi de-acestea-s douăsprezece;

Tata-i tătăran,
Roată de bostan.

- 31.* Tata mare
Straie are,
Câte odată albe,
Câte odată negre.

VI. Apa.

- 32.* Suflet are
Şi mică şi mare;
Peste dealuri nu sare,
In groapă moare.
- 33.* Manea lungă
Fără umbră.
34. Nici nu creşte, nici nu scade
Şi pe loc de fel nu şade;
Picioare
N'are,
Umbra nu i se vede.
Din Cornetu-Dâmboviţa.
35. M'a mânat domnul de sus
La cel de jos,
Să-i ţes pânză făr' de rost.
Din Titu-Dâmboviţa.

VII. Apa şi gheaţa.

- 36.* Mă-sa o face pe fică-sa
Şi fică-sa pe mă-sa.

VIII. Apărătoarea.

- 37.* Am o găină:
Când bate vântul,
Intinde coada.

IX. Ariciul.

- 38.* Merge moşul pe cărare
Cu acele 'n spinare.
Gor. 83
39. Tata-moşul cel bătrân
Iese pe cărare
C'o mie de cercuri pe spinare.
Din Baloteşti-Putna.
- 40.* Merge paşan pe uliţă
C-o cămeşă de suliţă.

- 41.* Am un motan mare
Cu părul ca acul,
Cu trupul ca dracul.

X. *Așa dela opinci.*

- 42.* Am o nuiă lungă, lungă,
Ingrădesc o poartă
Și-o poiată
Și mai rămâne o bucată.
- 43.* Am o nuiă
Și ingrădesc cu ea
O poartă
Și-o poiată
Și-mi mai rămâne o bucată.
- 44.* Am luat o secure
Și m'am dus la pădure
Și-am tăiat o nuiă lungă,
De douăsprezece palme, să-mi
ajungă.

- 45.* Am o nuiă lungă,
Să'ngărădesc o poiată
Și să-mi mai rămâie o bucată.

XI. *Banița (dimirlia).*

- 46.* In pădure mă nascui,
In pădure mă crescui,
Acasă cum m'aduse,
Curva satului m'a pus.
Gor. 91.

- 47.* In pădure mă nascui,
In pădure mă crescui,
Acasă cum m'a adus.
Târfa satului m'a pus.
Gor. 91.

XII. *Banul.*

- 48.* Ce-mi cere, le dau;
La nimeni nu stau.

XIII. *Berbecii (când se bat).*

49. Opt opintite
Și patru răsbite.
Din Țigănești-Tecuciu.

1) In grop. Ingrop?

XIV. *B. șina.*

- 50.* Ce se naște fără piele
Și țipă până pierie?
- 51.* Ce țipă între doi munți?

XV. *Birul.*

- 52.* Ce e greu pe casă
Și cu mâna nu se iea?

XVI. *Biserica.*

- 53.* Intr'o naltă,
Țuguiață,
Sbiară o căpriată;
Capra sbiară,
Jigăniile s'adună.
- 54.* Țuguil curatului
In mijlocul satului.

XVII. *Borta (gaura).*

- 55.* De ce-o mănânci,
De ce se face mai mare.
Gor. 920.

XVIII. *Bostanul (dovleac, dovlete).*

- 56.* Hop, hop, hop,
Ciurcele îngrop;¹⁾
Ghemuri strânse,
Funii întinse.
Gor. 146.

57. Casă fără de intrare
Fierbe'n ea ca 'n viermănare.
Din Țigănești-Tecuciu.

- 58.* Pe valea lui Bobârnac,
Zace un popă mort-beat.

- 59.* Trece moșul peste gard
Și rămâne spânzurat.

XIX. *Boul.*

- 60.* Cât trăește,
Lumea hrănește;

Dacă moare,
Jălanie n'are.

XX. *Briciul.*

- 61.* Cosor de fier
Dă pădurea jos.
62. Cal cu dinți de fier
Paște muntele de păr.
Din Poiana-Tecuciu.

XXI. *Broasca uşii.*

63. Ce şade la uşă
Şi cântă din guşă?
Din Nărteşti-Tecuciu.

XXII. *Burca (turta, pita).*

- 64.* Turtel,
Burtel,
Buză de viţel.
- 65.* Băgai mâna în spuză
Şi scoasei pe balan de buză.
Gor. 1849.
66. Scot roşul
Şi vâr borţochinosul.
Din Nărteşti-Tecuciu.

XXIII. *Butia cu tălbul* ¹⁾ •

67. Burta mea
Pe burta ta,
Lunga mea
In gaura ta.
Din Oltenia.

XXIV. *Căciula.*

- 68.* Sac,
Bac,
In c.r. ţi-l bag;
Puiu de băş,
In c.r. ţi-'ndes.

- 69.* Retevei rotund,
Bagă până'n fund.
Gor. 265.

- 70.* Flocoşel rotund,
Se bagă până'n fund.

XXV. *Calul.*

71. Moşnegel bătrân,
Cu barba de fân;
De barbă îl duc,
De barbă-l aduc.
Din Bârlad.

XXVI. *Calul şi căldăreţul.*

- 72.* Patru fug,
Două atârnă.

XXVII. *Cănele şi mîţa.*

- 73.* Prietenii de casă
Umbă pe sub masă;
Când se întâlnesc,
Rău se mai sfădesc.

XXVIII. *Cânepa.*

74. Strigă Petrişor,
Din cotişor,
Să-l apere de găini,
Că de căne
Nu se teme.
Din Runcu-Dâmboviţa.

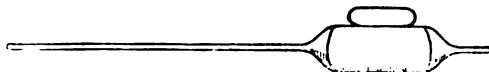
XXIX. *Căntarul.*

75. Logoliţă, loga
Spânzură-n Moldova.
Din Cărnicieni-Iaşi.

XXX. *Capcana.*

76. Găcitoare tătărască,
Cine o găci-o să se ferească.
Din Bârlad.

1) *Tălbul* e un fel de pâlnie cu care se scoate vin sau ţuică dintr'un poloboc sau butie, „trăgând“ (aspirând) aerul şi apoi punând degetul.

XXXI. *Capul.*

- 77.* Am o pădure :
 Sub pădure, două tufe ;
 Lângă tufe, două lacuri :
 Lângă lacuri, o movilă ;
 Lângă movilă, o râpa ;
 Pădure dedesubt,
 Pădure de-asupra.
78. Intr'un ciovârtac,
 Două felii de dovleac.
 Din Sălcuța-Dâmbovița.

XXXII. *Cărările.*

- 79.* Dela noi
 Și pân'la voi,
 Tot fășii de teiu
 Și capete de curmeiu.
- Gor. 285.

XXXIII. *Cărările pufului.*

- 80.* Am un bou mâncat de lup :
 Pe la toate casele
 Înainte(i)-s mațele.

XXXIV. *Cârligul de paie.*

81. Am un oal c'un dinte :
 Toată ziua mănâncă paie
 Și baligă nu face.
 Din Titu-Dâmbovița.

XXXV. *Cartea.*

- 82.* Cine mă'nțelege
 Cuvinte culege.
- 83.* Urechi n'am ca să ascult,
 Gură n'am ca să cuvânt.

XXXVI. *Cartofele.*

- 84.* Șede popa în cămară
 Cu pletele afară.
85. Mă dusei în pădure,
 Săpăi ouă de bobice ;
 Săpăi nouă,
 Lăsăi două,
 Că bobicii iar se ouă.
- Com. de L. Mrejeriu,
 Cotrăgani-Suceava.

- 86.* Pusei una,
 Găsii două ;
 Pusei două,
 Găsii nouă ;
 Pusei două,
 Pusei nouă,
 Găsii nouăzeci și nouă.

- 87.* Mă dusei în pădure.
 Găsii ouă de bobice ;
 Luai nouă,
 Lăsăi două,
 Că bobicii iar să ouă,
 Să mai iau odată nouă.

Gor. 95.

- 88.* Am o tuță de năgară,
 Se ouă nouă ouă pe vară.

- 89.* Găină verde
 Și ouăle galbene.

XXXVII. *Casa.*

- 90.* Sub o vovilată albă,
 Stau diavolii de vorbă.
91. Am o vacă mare, mare,
 Și cu țâțele 'n spinare.
 Din Perieți-Ialomița.

XXXVIII. *Castravetele.*

92. Bute butelate
 Cu două feluri de bucate.
 Din Ciumești-Dâmbovița.

XXXIX. *Cățeaua.*

- 93.* Este o cuconiță ;
 În piept poartă noduri
 Și sare gardul
 Cu mânilor 'n șolduri.

XL. *Ceapa.*

94. Sus pădure,
 Jos prescure,
 La mijloc miezure.
- Din Brașov.

95.* Sus pădure.
Jos prescure.
Zi-i ceapă,
Să înceapă.

96.* Am o fețișoară
Cu rochie roșioară:
Când începi a o desbrăcă,
Începi a lăcrămă.

Gor. 365.

XLL Ceara (luminarea).

97.* Ce se spală în foc
Și se usucă în apă
Și vai de omul care
Fără dânsa scapă?

XLII. Ceața.

98. Pe o vale cotită
Vine vulpea, zovonită.
Din Nicorești-Tecuciu.

XLIII. Ceaunul.

99. Am o vacă neagră,
Când se baligă,
Toți îi stau gramadă.
Din Toflea-Tecuciu.

XLIV. Cernutul.

100. Cinel, cinel:
Sus bat dăbele,
Jos curg negurile.
Din Bogdănești-Suceava.

XLV. Cerul.

101.* Ziua tăvă
Și noaptea dărmoiu.
102.* În vârf înflorit,
La mijloc uscat,
La rădăcină verde,
Cine are ochi îl vede.

XLVI Cerul, pământul și vântul.

103. Tata 'nalt,
Mama groasă,
Frate-meu dela unul la altul.
Din Nicorești-Tecuciu.

XLVII. Chipercul (ardeiul).

104.* Butucel de teiu,
P.ța de coteiu.

XLVIII. Chirostiile (pirostii, chirostrii).

105.* Trei călugărele
Cu trei picioarele.

106. Ciunteiu,
Bunteiu,
Picioare de coteiu.
Com. de L. Mrejeriu,
Cotrăgași-Suceava.

107.* Am o purcicuță
Cu trei peri la p.ța.

XLIX. Cîmpoiul.

108. Am o rață
Gudureață,
Grumăjui
Cu Gudurlui:
Cine-a găci.
Șapte sate c'a sgârci.
Din Jud. Suceava.

L. Ciobota.

109.* Hoț,
Coț,
Când o scoț:
Hâr,
Bâr,
Când o vâr.

110.* Cu mâna tragi,
Cu dinții strângi
Din c.r. împingi.

LL Ciuperca.

111*. Caciuliță 'ntr'un picior.

LII. Ciutura pufului.

112. Lui Ilie lungul,
Îi atărnă mucul.
Din Brăhășești-Tecuciu.

LIII. *Clopotnița.*

113. Spânzurătoare mare,
Căutare are.
Din Negrilești-Tecuciu.

LIV. *Clopotul.*

- 114.* Urlă lupul cam între hotare
Și s'aude 'n depărtare.
115. Țițileană, leănă,
Strigă în poiană.
Din Perieți-Ialomița.

LV. *Cloșca și uliul*

- 116.* Safta are nuci și mere,
Tandalic vine și cere;
Iar când Safta nu se'ndură,
Tandalic vine și fură.

LVI. *Coarnele bouului.*

- 117.* Incârligate,
Imbârligate,
Pe vârful dealului așezate.

LVII. *Coasa.*

118. Harcea,
Parcea,
Prin copacea,
Iușe,
Iușe,
Prin păiușe.
Din Runcu-Dâmbovița.

LVIII. *Cobilița.*

- 119.* Mă duc cântând
Și viu plângând.
- 120.* Slabă și subțire,
Grei cercei mai ține.
- 121*. Este-o babă 'ngheboșată,
Și tot cu cercei se poartă.
- 122.* Am un cal;
De slab ce-i,
Il duc de coadă la apă.

LIX. *Cobza.*

123. Am o vacă
Handraboarcă,
Pe la pânțece
Cu descânțece,
Pe la șele
Cu mărgele.
Din Poiana-Tecuciu.
Gor. 478.

LX. *Cofa.*

- 124.* Am o vacă:
De coadă o duc la apă,
De coadă o aduc.
Gor. 502.

- 125.* Am un vițel
C'un singur cercel.

LXI. *Colacul roatelor.*

- 126.* Lung și lat s'a 'niment.
Și găina l-a pășit.
Gor. 1925.

LXII. *Copilul mic (purtat în brațe).*

127. Ce trece prin vad și nu se udă?
Din Nârtești-Tecuciu.

LXIII. *Corabia.*

- 128.* Gască pe apă,
Cu pene din pădure.
Gor. 523.

LXIV. *Coșul (coșerul).*

- 129.* Am o vacă:
Iarna-i grasă,
Vara-i slabă.

LXV. *Coșul (horna).*

130. Am o bivoliță,
In frunte c'o țăță.
Din Măxineni-R.-Sărat.
- 131.* Ursu 'n sat
Și câinii nu bat.

LXVI. *Crăpătura.*

132. Singură se face
Și nimeni n'o desface.
Din Brăhășești-Tecuciu.

LXVII. *Cucuveaua.*

- 133.* Strigă noaptea
Că vine moartea.

LXVIII. *Culbeciul (Melcul).*

134. Bou nu-i și coarne are,
Cal nu-i și-i cu șea'n spinare,
Șearpe nu-i și 'n pom se suie.
Din Nicorești-Tecuciu.
Gor. 611.

- 135.* Pe-o cărare
Merge-o arătare:
Șea are, cal nu-i;
Coarne are, bou nu-i.

LXIX. *Cumpăna puțului.*

136. Cine-i popa lungul,
Tot își moaie mucul?
Din Negrilești-Tecuciu.

LXX. *Curcubeul.*

- 137.* Am un brâu vărgat,
In cer spânzurat.

LXXI. *Cuțitul.*

138. Găinușă
Ciunșă,
Cu minciunile în gușă.
Din Toflea-Tecuciu.

- 139.* Putineiu
De teiu,
Limba de balaur.

LXXII. *Degetele.*

- 140.* Cinci
In brânci,
Neagra înainte.

LXXIII. *Dinții și limba.*

141. Intr'o casă, o spuză de cai albi
Și numai o iapă-i roșie.

LXXIV. *Dormirea.*

- 142.*— Când dormi un an?
— In noaptea dinspre Sf. Vasile.

LXXV. *Drumul (cărarea).*

- 143.* Ce-i lung și n'are umbră?

- 144.* Ce-i lung și fără umbră?

- 145.* Am un bete lung,
La capăt n'ajung.

- 146*. Toader-Lungul
Ocolește pământul;
Todereasa
Își găsește casa.

147. Pânză lungă,
Nu se prăpădește.
Din Poiana-Tecuciu.

LXXVI. *Epistola.*

- 148.* Găinușă pestriță
Duce vestea lui Gheorghită.

LXXVII. *Fânul.*

- 149.* Ce-i: „iarbă uscată” într'un
cuvânt?

LXXVIII. *Fasolea.*

150. Cercelușul doamnei,
Stă în fundul oalei.
Din Negrilești-Tecuciu.

LXXIX. *Fața casei ¹⁾.*

151. Lată îmbujorată,
Peste lată îmbujorată;
Peste lată îmbujorată,
Îmbujorată;
Peste îmbujorată,
Crăcanată;
Peste crăcanată,

1) Vatra, focul, pirostiile, ceaunul, apa, făina și făcălețul.

Măciulie;

Peste măciulie,

Limpezeală;

Peste limpezeală,

Gălbineală;

Peste gălbineală

Cânt 'un băț.

Din Nicorești-Tecuciu.

Gor. 748.

LXXX. *Femeia îngreunată.*

152.* Pe cel drum, pe cea cărare,

Merge-o mare mătăhaie;

Cu 4 mâini, cu 4 picioare,

Cu patruzeci de unghișoare.

Gor. 769—70.

LXXXI. *Fereasta.*

153.* Nici în casă, nici afară,

Ia, așa, o dărdăială.

LXXXII. *Foarfecele.*

154. Două late

Lăturate,

Două strâmbe 'n greu legate.

Din Măxineni-R.-Sărat.

LXXXIII. *Focul.*

155. Am o pasăre:

Unde ciupește,

Iarba nu mai crește.

Din Poiana-Tecuciu.

156.* Hai pe roșul să-l învălim,

Lunga'n bortă s-o băgăm,

Floci cu floci s'amestecăm. ¹⁾

157.* Hai soro, să ne culcăm,

Cuiu'n c.r. să ni-l băgăm,

(Sau: lunga'n bortă s'o băgăm)

Pe roșu să-l învălim,

Floci cu floci s'amestecăm. ¹⁾

LXXXIV. *Frica.*

158.*—De ce nu știe Dumnezeu?

— De frică.

LXXXV. *Fulgerul* (trăsnetul).

159.* Scânteioară, ioară,

Pe om îl omoară.

LXXXVI. *Fulgii de omăt.*

160.* Vin oițele din munte

Cu stelute albe'n frunte.

LXXXVII. *Fumul.*

161. Toderel

Din fricel

Sus se suie,

Din cătuie.

Din Poiana-Tecuciu.

LXXXVIII. *Furca.*

162. Cumetrița supărată,

Șeade tot nepieptănată.

Când o piepteni, fi pică părul.

Din Buciumeni-Tecuciu.

LXXXIX. *Furnica.*

163.* La un capăt bacană,

La un capăt hacană,

Iar la mijloc fiu-fiu-fiu!

XC. *Fusul.*

164. Hur în sus,

Hur în jos,

Pică noaptea burduhos.

Din Nicorești-Tecuciu.

165. Am un moșneag burduhos

Și o babă strentăroasă;

Pe moșneag îl sucesc,

Pe babă o smucesc.

Com. de M. Lupescu,

Bogdănești-Suceava.

XCI. *Gâlbașul* (câlbașul, caltaboșul).

166.* Am un balaur mare,

Și-i pus în frigare.

XCII. *Gândul.*

167.* Am un cal ce-l țin de frâu

Și înconjur lumea cu el.

1) În No. 156—7: încuierea ușii cu cheia, învelirea focului și împreunarea pleoapelor.

168. Nuielușă vânjăta
Inconjor lumea cu ea.
Din Brăhășești-Tecuciu.
Gor. 876-7.

XCIII. *Gâsca.*

169. Lingă, lingăiană,
Strigă în poiană.
Din Runcu-Dâmbovița.
Gor. 882.

XCIV. *Gheonoaia.*

170. Cucuș,
Roș,
Nebun la cap,
Toacă noaptea pe uscat.
Din Runcu-Dâmbovița.

XCV. *Ghiața.*

- 171.* Incepui o cusură,
Fără pic de tivitură.
Gor. 892.

172. Tot în jos,
La vadu' gros,
Coase lelea cusură,
Fără leac de tivitură.
Din Negrilești-Tecuciu.
Gor. 892.

XCVI. *Ghinda.*

173. Am un trunchiu de brad,
Fac două blăni de pat
Și-mi mai rămâne un potcap.
Din Periești-Ialomița.

174. Chicurușu'
Chicură,
Trepădușu,
Treapadă,
Halea,
Malea,
I ținea calea. ¹⁾
Din Sălcuța-Dâmbovița.
Gor. 897.

XCVII. *Grapa.*

- 175.* Este-un ariciu lătăreț
Tot cu țepi pe trupuleț;
El pământul răscolește
Și pământul învelește.

XCXIII. *Gura.*

176. Am un coteț,
Plină cu lopeți.
Din Brăhășești-Tecuciu.

XCIX. *Holdele.*

177. Piciorul Muscalului
Șade'n vârful dealului.
Din Cărlomănești-Covurluiu.

- 178.* De aici și pân' la munte,
Numai pături așternute.

C. *Iepurele.*

179. Cui îi pare dealul vale
Și valea deal?
Din Nicorești-Tecuciu.

- 180.* Dă iute bărbatule,
Fuga urechiatule;
De-l ajunge bărbatul,
S'a sfârșit cu urechiatul.

CI. *Inchinarea.*

181. Nu mă culc
Pân, nu-mi scoț ochii.
Din Titu-Dâmbovița.

CII. *Inelul.*

182. Sucala de carne
Și carnea de fier.
Din Brăhășești-Tecuciu.
Gor. 687.

CIII. *Lada.*

183. Am o iapă slabă:

1) Ghinda, porcul și lupul.

Când îi iau șeaua,
 Îi văd mâțele.
 Din Nicorești-Tecuciu,
 Gor. 981.

CIV. *Lampa* (lumânarea).

184.* Am o cățelușă chioară: apă
 numai să-i dai și ea toate ți
 le-arată.

185.* Baba groasa
 Umple casa.

CV. *Lanțul*.

186. Am un copilăș :
 Când îl mângâiu plânge,
 Când îl bat plânge,
 Când îl las jos, tace.
 Din Peneți-Ialomița.

CVI. *Limba*.

187.* Scândură de carne:
 În apă stă și nu putrezește.
 Gor. 1001—2.

CVII. *Lingura*.

188.* Intr'o vale adâncă,
 Zac ciorile de brâncă.

188. Sus tună,
 Jos răsună,
 Nagății s'adună.
 Din Buciumeni-Tecuciu.

CVIII. *Livada cu pomi*.

189. Mireasă
 După casă;
 Întăiu se gătește,
 Și pe urmă vorbește.
 Din Poiana-Tecuciu.

CVIX. *Lulea*.

190. Găinușă
 Cu gușă,
 Poartă'n plisc cenușă.
 Din Negriște-Tecuciu.
 Gor. 1031.

CX. *Lumânarea* (lampa).

191. Mititică, mititică.
 Bagă ziua în argeă.
 Din Runcu-Dâmbovița.
 Gor. 1046.

192.* Safta groasă
 Umple casa

193.* Dedesubt cârlige,
 De asupra basilice.

194.* Cine moare și învie,
 Să mi-o spuie cine știe.
 Din Negriște-Tecuciu.

CXI. *Lumea*.

195.* Am o casă învălită cu tini-
 chea și în casă numai furnici.

CXII. *Lumina* (lampa, lumânarea).

196.* Chior să nu ești, că și-n pă-
 mânt cu dânsa vezi.

CXIII. *Luna*.

197. Am o gură de tigaie
 Cântă noaptea prin gunoaie.
 Din Poiana-Tecuciu.

CXIV. *Luntrea*.

198.* Am o rață
 Fără vieță,
 Trece apa cât de mare,
 Ba te duce și'n spinare.

CXV. *Lupul*.

199.* Otrocol
 Prin ocol;
 Unul râde,
 O sută plâng.

200.* Coteleț
 Prin coteț;
 Unul joacă,
 O sută plâng.

- 201.* Și codat
 Și colțat;
 Și isteț
 Și 'ndrăzneț.

CXVI. *Măcieșa.*

202. Cucos.
 Roș
 Cu aia'n cap.
 Din Runcu-Dâmbovița.

CXVII. *Mămăliga.*

- 203.* Hopa, hopa prin obor,
 Hop și eu cu cu capul gol.
 Gor. 1115.

- 204.* Otrocol
 Peste ocol;
 Mânzul besă,
 Bumbu-i iese.

CXVIII. *Mâna.*

205. Am o grebăluță, cu 5 dințișori,
 Pe zi îmi trebuie de o mie de ori.
 Din Runcu-Dâmbovița.
 Gor. 1129.

CXXIX. *Măța.*

206. Mihaiu sfanțoc
 Sede lângă foc;
 Își unge curelele
 Și-si răsucește mustățile.
 Din Măxineni-R.-Sărat.

CXX. *Mătura.*

- 207.* Și sucită,
 Și'nvârtită
 Și țapoasă,
 Noduroasă.

CXXI. *Minciuna.*

208. Intr'o scurmătură de oaie
 Am găsit un corn de porc:
 Cum l-am văzut,
 Orbului l-am arătat,
 Ciungului l-am dat

- Și cel cu pielea goală
 În sân l-a băgat.
 Din Nicorești-Tecuciu.
 Gor. 1145.

CXXII. *Mintea.*

209. Cimiligă, cimileă,
 Ocolesc lumea cu ea.
 Din Bogdănești-Suceava.

CXXIII. *Moara.*

- 210.* Merge și nu merge,
 De ascultat, te ascultă,
 Face vorbă multă,
 Ce-i dai, îți dă,
 Cu talpa 'n apă stă.

211. Turtă lată
 În covată,
 Heșteanu
 În c.rul tău.
 Din Brăhășești-Tecuciu.

212. Făță
 Costofăță,
 Pe la nări
 Cu lumânări,
 Pe la pânțele
 Cu descânțele.
 Din Perieți-Ialomița.

CXXIV. *Morarul.*

- 213.* Când am apă, beau vin,
 Când n'am apă, beau apă,
 Cu apă mă țiu.

CXXV. *Musca.*

214. Sede'n grindă
 Și colindă
 Și grăește
 Ungurește
 Și se'nchină
 Creștinește.

Din Bârlad.

- 215.* Spuneți-mi cum mă numiți
 Și vara pentru mine, de ce vă
 [pălmuiți?(!)]

CXXVI. *Mustața.*

- 216.* Sub multe de deal,
Două cozi de cal.

CXXVII. *Nasul.*

217. Butucel de piele
Cu două borticele.
Din Brăhășești-Tecuciu.
Gor. 1186.

CXXVII. *Nuca.*

- 218*. Am o fată
'Ngreunață,
C-o cămeșă galbenă
Și cu una verde.

CXXIX. *Nuițelele.*

219. Multe
Dela munte,
Țintate la frunte.
Din Soveja-Putna.
Gor. 1220.

CXXX. *Oaia.*

220. Cu patru răsteie
Duc un car cu fân.
Din Poiana-Tecuciu.
Gor. 1316.

221. Am un car cu teie,
Teie
Și curmeie
În patru răsteie.
Din Măxineni-R.-Sărat.

CXXXI. *Ochii.*

- 222.* Am două gheme negre:
Cât le arunc,
Atâta se duc.

CXXXII. *Oglinda.*

- 223.* Strachină verde,
Ochii se vede.

- 224.* Licie,
Policie,
Frunză vârvălicie.

- 225.* Când te uiți la mine,
Te vezi pe tine.

CXXXIII. *Oile, mocanul (și cănele).*

226. Ciugurele,
Mărunțele,
Șed pe drum înșirățele;
Ciugur,
Mugur
Cel bătrân,
Șade jos și bea tutun.
Din Popești-R.-Sărat.
Gor. 403.

227. Țugurele,
Mugurele,
Merg pe drum înșirățele;
Țugur,
Mugur
Cel bătrân,
Șade jos și bea tutun;
Halea,
Malea
Ține calea.
Din Popești-R.-Sărat.
Gor. 403

CXXXIV. *Omul.*

228. Am doi pari;
Pe doi pari o puțină,
Pe puțină un bostan,
Pe bostan o pădure,
Și'n pădure umblă oile.
Din Negrilești-Tecuciu.

CXXXV. *Omul cu femeia lui
și fiii lor.*

229. — Ivaivas,
Ivaivas,
Unde-ai mas?
— La un cap de oraș.
— Ce-ai văzut
Ce-ai auzit?
— Ce să văd,
Ce să aud:
Am văzut un cocos
Ș-o găină,

C'un pui
Și-o puică.

Din Popești-R.-Sărat.

CXXXVI. *Opaițul*

230.* Omușor de lut,
Cu părul de foc.

CXXXVII. *Oul*.

231. M'a mânat doamna de sus
La cea de jos,
Să-i aduc vin și rachiu,
Tot într'un bultiu.
Din Periești-Ialomîța.

232.* Albește'n paie.

233. Casă văruiță,
Peste tot boltită.
Din Runcu-Dâmbovița.

234. Am într'un burii
Și vin și rachiu.
Din Runcu-Dâmbovița.

235.* Casă văruiță, fără uși, fără
ferेști.

CXXXVIII. *Păcornița*.

236. Ploscuță cu apă neagră,
Unge muta și aleargă.
Din Negrilești-Tecuciu.

CXXXIX. *Păingănul*.

237.* Intr'un vârf de paiu
Mănăstire de craiu.

CXL. *Păntecel* (stomacul).

238.* Doi,
Iaratoi;
Doi îl poartă,
Doi l'mbucă,
Și el se hodinește
Și tot nemulțumit.

CXLI. *Para*.

239. Am o iapă grasă:
Până când nu-i rup coada,

Nu intră în grajd.
Din Dragomirești-Dâmbovița.

CXLII. *Parul ariei*.

240.* Nalt și subțirel,
Lata-i lângă el.
241.* Slava sfântului,
Ține și el umbră pământului.

CXLIII. *Păunul*.

242. Mă dusei la Chiuleasa
Să-mi înceapă 'ncepătura,
Fără leac de tivitură.
Din Cerna-Constanța.

CXLIV. *Pepenele*.

243. Carnea roșie și malurile negre.
Din Brăhășești-Tecuciu.

244.* Ațe 'ntinse,
Gheme strănse.

245. Dendeliță,
Mendeliță,
Cărciu tobolită.
Din Runcu-Dâmbovița.

246. O bag lată
Și iese lungă
Și funia face gheme.
Din Poiana-Tecuciu.

247.* Am o căsuță
Plină cu rățuțe.

CXLV. *Perja* (pruna).

248. Umflămi-se,
Gâmfămi-se,
Ferfeleaga scoalămi-se.
Din Runcu-Dâmbovița.

249. Am o purceă plină cu purcei.
Din Popești-R.-Sărat.

250.* Am o vacă și-i a¹⁾ fătă
Și vițelului tot așa.

1) li este a,

CXLVI. *Peștele.*

251. Ostaș gătit
Pe casă suit.
Din Runcu-Dâmbovița.

- 252.* Soldat oțelit
De oaste gătit.

CLXVII. *Piatra de moară.*

- 253.* Turta mea
Pe turta ta,
Fusul meu
In crul tău.

Gor. 1886.

CLXVIII. *Piciorul în ciobotă.*

- 254.* Drugul roș în bortă neagră.

CLXIX. *Pieptenele de cap.*

255. Țandără turcească,
Cine o găci-o, să trăească.
Din Brăhășești-Tecuciu.

- 256.* Ciurcă de os,
Mână porcii în jos.
Gor. 1395-6.

257. Purcel borcânos,
Mână porcii în jos.
Din Negrilești-Tecuciu.

- 258.* Bot gros
Scoate lupii din dos.

CLXXX. *Pieptenele de lână.*

- 259.* Am doi uncheșei,
Se trag de barbă amândoi.

CLXXI. *Pistolul.*

260. Scurt și gros
Și frumos
Și te dă jos.
Din Runcu-Dâmbovița.

CLXXII. *Pleava și grâul.*

261. Am doi cai:
Unul slab și altul gras;

- Cel slab sare gardul,
Cel gras pică jos.
Din Negrilești-Tecuciu.

- 262.* La picioare roică
Boică,
Pe la mijloc șovăltoică,
La gură păhârniceste;
Cine zice c'o găcește.
Gor. 1447.

263. Am o fată de Săcuiu,
Stă cu pletele în cuiu.
Din Runcu-Dâmbovița.

CLXXIII. *Plugul.*

- 264.* Ce fiară încornorată
Umblă cu gura căscată
Cu limba lăsată;
Cu limba rămă
Și dărâmă?
Gor. 1454.

- 265.* Am un porc,
Rămă câmpul tot.

- 266.* Nebunii se opinteste,
Cumintele scrișnește,
Țuțunic găcește.

CLXXIV. *Poama (strugurul).*

267. Vacii mele i-a fătă
Și vițelei tot așa.
Din Nicorești-Tecuciu.

- 268.* Am o babă buboasă,
Șede cu Vodă la masă.
Gor. 1766.

- 269.* Am o găscă buboasă,
Șede cu Vodă la masă.

- 270.* Am un câne spânzurat într'o
[tufă.

271. Dimirlie
Cu dimirlie,
Mare veselie;
Siminoc
Cu Siminoc,

Crânguță de busuioc.

Ce-i ?

Din Cărnicești-Iași.

CLXXV. *Polobocul.*

272.* Hurduf,

Burduf,

Când mi-i sete, plâng,

Când mă satur, tac.

273.* Am o vacă mare

Cu țâța 'n spinare

Și-o mulg pe la coadă.

CLXXVI. *Popușoiul.*

274.* Făș,

Măș,

Prin păiuș,

Mare tulihoiu am scos.

275.* Intr'un vâf de deal.

Picior de Muscal.

CLXXVII. *Porumbelele.*

276. M'am dus în pădure,

Să iau o poală de prune.

Din Runcu-Dâmbovița.

CLXXVIII. *Primarul.*

277. Țiovul împăratului

În mijlocul satului.

Din Brașov.

CLXXIX. *Priscornicul.*

278. Am un lemn cum îi mai bun :

Nici de-o palmă nici de-un

[pumn.

Din Liești-Tecuciu.

CLXXX. *Privighitoarea.*

279.* Ce grăește

Pe turcește

Și nu știe ce vorbește ?

CLXXXI. *Punga.*

280. Ițele,

Fetițele,

Tranca și cițele.

Din Vizurești-Tecuciu.

CLXXXII. *Purecele.*

281.* Am un pui de drac

Lățit și sărac,

Cu picioarele sucite,

Cu șoldurile stâlcite,

Cu pânțelele lățite,

Cu limbile-ascuțite :

Unde sare,

Urmă n'are ;

Unde paște,

Urma se cunoaște.

Gor. 1507.

282. Am o vacă neagră,

Neagră,

Nu i-i pielea nici de-o treabă.

Din Vizurești-Tecuciu.

283.* Țupa ici, țupa colea,

Fofărlita fofărlă.

284. Pe valea lui Berbeleac,

Se dă dracul peste cap,

Din Liești-Tecuciu.

CLXXXIII. *Pușca.*

285.* Ce n'are suflet

Și suflet fură ?

286. Titirează

Brează,

Departe nechează.

Din Runcu-Dâmbovița.

287.* Rage murga în cetate

Și răsună mai departe.

288.* Cocos potcovit,

De oaste gătit.

289. Am o găină cucuiată,

Șede în cameră încuiată ;

Doar să mor să n'o descuiu,

S'o mângâiu pe la cucui.

Din Dragomirești-Dâmbovița.

CLXXXIV. *Putineiul.*

290.* Buturugă burbură
 Şede jos şi tulbură.
 Gor. 1538.

291. Am un lemn găunos
 Şi unul scorburos;
 De baţi cu cel găunos
 Pe cel scorburos,
 Face horc, horc, horc!
 Din Ciumeşti-Dâmboviţa.

CLXXV. *Rachiul.*

292.* Tu mă faci om,
 Eu te fac neom.

CLXXVI. *Racul.*

293.* Am un puiu de drac
 Cu coada de rac;
 Cu mustăţi de ace
 Şi nu vine 'n coace.

294. Strigă Lică dela gard
 Să-l apere de găini,
 Că nu se teme de câni.
 Din Runcu-Dâmboviţa.
 Gor. 1547.

295. Strigă Neaga din pelin
 Că i-i frică de găini.
 Din Runcu-Dâmboviţa.
 Gor. 1547.

296.* Strigă Ioana
 Din poiana:
 — Apăraţi-mă de găini, că de
 câni nu mi-i frică.

CLXXXVII. *Rândunica.*

297.* Doamnă nouă
 Cu coada'n două.

CLXXXVIII. *Răşchitorul.*

298.* Ce-i ţapăn în ismene?

CLXXXIX. *Răşniţa.*

299.* Sus toacă,

Jos toacă,
 Două babe 'n c.r se freacă.

300.* Turtă
 Peste turtă,
 La mijloc bortă.
 Gor. 1564.

CXC. *Roatele carului.*

301. Am două căţele:
 Toată ziua fug
 Şi nu se mai ajung.
 Din Cărnicieni-Iaşi.

CXCI. *Roua şi bruma.*

302. Mă suii pe scară,
 Cărţile-mi picară;
 Luna le văzû,
 Soarele le luă.
 Din Runcu-Dâmboviţa.

CXCH. *Rugul.*

303. Verde-i, verde, nu-i şopârlă,
 Are dinţi şi n'are gură.
 Din Braşov.
 Gor. 1585.

CXCH. *Sacul.*

304.* Când fi slab, n'are os,
 Cându-i gras,
 Totu-i os.
 Gor. 1591.

CXCV. *Sania, căruţa şi calul.*

305. Am trei lucruri la olaltă:
 Unul zice: Tare mi-i bine vara;
 Altul zice: Tare mi-i bine iarna,
 Al treilea zice: Cum mi-i vara,
 Mi-i şi iarna.
 Din Cărnicieni-Iaşi.

CXCV. *Scaiul.*

306. Pe valea lui Handrabac
 Se dă ursul peste cap.
 Din Perieţi-Ialomiţa.

CXCVI. *Scântea.*

307. Cinghiliță,
Minghiliță,
Păc! păc! tirichiță.
Din jud. Iași.

308.* Io-te-o nu-i;
Dacă nu-i,
Nici eu n'o spuiau.

309. Ce e mică
Mititică
Și de Vodă nu i-i frică?

CXCVII. *Scoica.*

310.* La dreapta poartă,
La stânga poartă,
In nuntru carne moartă.

CXCVIII. *Scripca.*

311. Intr'o salcie uscată
Țipă o purcică roșcată.
Din Liești-Tecuciu.

312. Vine gâsca
Dela husca,
Cu aripa mototol,
Cu ciocul ca un pistol.
Din Runcu-Dâmbovița.

CXCIX. *Sfârșitul lumii.*

313.*—Când e sfârșitul lumii?
—Când oiu muri.

CCX. *Sfredelul.*

314.* Am un bou:
Se baligă seu.
Gor. 1668.

315. Am un bou, care nu intră la
dos, de coadă.
Din Periești-Ialomîța.

CCL. *Sicriul.*

316.* Cine-l face, nu-l face pentru
el: cui îi trebuie nu-l vede.
Gor. 530.

CCII. *Sita.*

317. Icea banc.
Icea țanc,
De vale ninge.
Din Runcu-Dâmbovița.

318.* In pădure cioc,
Boc;
Acasă teap!
Leap!
In poiană, mihoho!
Gor. 1678.

319. Sus tună,
Jos răsună
Negura s'adună.
Din Brăhășești-Tecuciu.

CCIII. *Șoarecele.*

320.* Morișcă de os,
Fugi mai iute'n jos.

CCIV. *Soarele și luna.*

321. Am două talgere pe măsură:
Unul arde, celalt, nu.
Din Negrilești-Tecuciu.

322.* Dintr'o sută de alune,
Aleasei două mai bune.

CCV. *Somnul.*

323.* Ce e dulce
Și nu poate să se 'mbuce?
Gor. 1700.

CCVI. *Spata războiului.*

324. Două lemne,
Două pene
Și o mie de surcele.
Din Negrilești-Tecuciu.

325.* Două lemne
Ondolene
Și sute mai mărunțele.

326. Două lemne
Codolemne
Și mai multe mărunțele.
Din Liești-Tecuciu.

CCVII. *Sprincenele și ochii.*

- 327.* Sub două păduri întinse,
Două ape aprinse.

CCVIII. *Stelele.*

- 328.* Dela noi
Și pân' la voi,
Numai urme de copoi.
329. Pe câmpul lui Gălbănat,
Numai meu vărsat.
Din Runcu-Dâmbovița.
- 330.* Dela noi
Și pân' la voi
Numai zale
Și parale.

CCIX. *Știubeiul.*

331. Am o casă 'ntr'o grădină:
Mulți voinici în ea s'adună.
Din Brăhășești-Tecuciu.

CCX. *Știuletele de popușoiu.*

- 332.* Ce stă țapăn în ismene?
- 333.* Ce-i țapăn în ismene?
- 334.* Am o furcă cu fusele pline:
Fusele de n'ar fi,
Oamenii ar pieri.

CCXI. *Stogul.*

- 335.* Pe câmpul rotat
Șede moșul burzuiat.
Gor. 1763.

CCXII. *Streșina.*

- 336.* La Iie,
Pălărie
Și pe vară
Și pe iarnă.

CCXIII. *Stuful.*

337. Jos copac,

Tudor Pamfile: *Cimitituri românești*

La mijloc poloboc,
Sus coada vulpii smoc.
Din Maxineni-R.-Sărat.

CCXIV. *Sufletul.*

- 338.* Să te săcăești, cât te-ai săcăi,
Fără el nu poți trăi.

CCXV. *Șuveica.*

339. Peste gheață,
Pe sub gheață.
Printre ele cânt'o rață.
Din Buciumeni-Tecuciu.

- 340.* Am o felie de pepene,
Trece pe gât repede.

CCXVI. *Țânțarul.*

- 341.* Îs mititel și slăbușor
Și mă hrănesc cu sânge de om.

CCXVII. *Țapul.*

- 342.* Barbă am și popă nu-s,
Coarne am și drac nu-s.

CCXVIII. *Țățele femeii.*

- 343.* Am doi saci de năgară:
Dacă n'ar fi sacii de năgară,
N'ar mai fi lumea în țară.

CCXIX. *Taurul.*

344. Rage greu 'ntre hotare[ă]
Și răsun'a noua țară.
Din Cărnicieni-Iași.

CCXX. *Tărdlucul (vălătucul, valul).*

345. Pe valea lui Gânsac,
Să dă ariciul peste cap.
Din Runcu-Dâmbovița.

- 346.* Pe valea lui Cioropac
Se dau porcii peste cap.

CCXXI. *Tigaia* (tingirea).

- 347.* Şede baba în cotruţă
Şi tot lingă-un puiu de mătă.

CCXXII. *Țiganul*.

- 348.* Cu trupul de om,
Cu chip de faraon.

CCXXIII. *Țigara*.

- 349.* Sus fum
Jos scrum.
- 350.* Sus fumatul,
Jos scuipatul
In gură c.catul.
- 351.* Ciucite,
Boțite,
La un capăt fum,
La celalt un nebun.
- 352.* La un capăt foc și scrum.
Iar la celalt un nebun.
- 353.* Bala spurcatului
In gura săracului.
- 354.* Bala dracului,
In gura săracului.
- 355.* B.șina dracului
In gura săracului.

CCXXIV. *Trâmbița*.

- 356.* Tura,
Vura,
Neamului
In mijlocul satului.

CCXXV. *Tunetul*.

- 357.* Unul urlă, tu te'nchini,
Și o sută fug în spini.

CCXXVI. *Ulciorul*.

358. Când îl duc la apă sbiară;
Când l-aduc acasă tace
Din Runcu-Dâmbovița.

CCXXVII. *Țiul*.

- 359.* Tuchiliș pe la părete
Țuștiu belita'n p.ța fetii.

CCXXVIII. *Umbra*.

360. Ridiche grasă
Stă lângă casă.
Din Dragomirești-Dâmbovița.
361. Ce trece apa
Și nu lasă urmă ?
Din Brăhăsești-Tecuciu.

- 362.* Lată,
Lată,
N'are urmă nici o dată.

CCXXIX. *Undița*.

- 363.* Ineluș rupt
Scoate hărmăsarii din fund.

CCXXX. *Urechea*.

364. Pe margenele crângului
Stau feliile hârbului.
Din Măxineni-R.-Sărat.
Gor. 1888.

CCXXXI. *Ușa*.

- 365.* Tilic afară,
Tilic în casă,
Tilic cine mă lasă.

CCXXXII. *Ușa și patul*.

- 366.* Unul zice : De-ar veni noaptea
să mă hodinesc ;
Altul zice : — De-ar veni ziua
să mă ușurez.

CCXXXIII. *Usturoiul*.

367. Plete împletite,
Capete spânzurate,
In pod aruncate.
Din Polovraci-Vâlcea.

CCXXXIV. *Vaca.*

- 368.* Patru merg,
Două 'nainte
Și-alte patru mai cuminte.

CCXXXV. *Vântul.*

- 369.* Ocolesc pământul și nu cu-
nosc nici un loc.

CCXXXVI. *Vârtejul.*

370. De-ai ghici,
Și-ai ghici,
Mașile ți s'or sgârci.
Din Runcu-Dâmbovița.

371. Nichiduță cu tichie
Aruncă'n nori pân' la nue (?)
Din Dragomirești-Dâmbovița.

CCXXXVII. *Vârtelnița.*

372. Iepurașul schiop
Treieră un snop.
Din Sălcuța-Dâmbovița.

CCXXXVIII. *Varza (curechiul).*

373. Am cămeși nenumărate
Toate-s pe mine 'mbrăcate.
Din Runcu-Dâmbovița.
Gor. 653.

- 374.* Cămeșa mi-i toată petecită,
Și nu-i de ac bortelită.

- 375.* Culmeciu,
Culmeciu,
Țurturel într'un picior.

376. Am o mulțime de porci roșii,
cu câte un picior.
Din Perieți-Ialomița.

- 377.* Hurduz,
Burduz,
Șade într'un picioruș.
Gor. 666.

- 378.* Am o babă flenduroasă
Șede cu boieri la masă.
Gor. 672.

CCXXXIX. *Vatra, burca și
spuza (focul).*

- 379.* Lată;
Peste lată,
Bosumflată;
Peste bosumflată,
Chioara cu ochi.
380. Mama lată,
Tata gros,
Nenea-Iancu hărăgos.
Din Brăhășești-Tecuciu.

CCXL. *Vătraiul.*

381. Am o mulțime de cai roibi și
unul murg;
Când intră negrul, roibii ies
afară.
Din Negriște-Tecuciu.

- 382.* Tata lung și 'ncărligat.
Mama lată
Și-afumată,
Iar băieții mărunței,
Iese tata afară cu ei.

CCXLI. *Via.*

- 383.* Mama lungă, tata lată,
Soră-mea îmbârligată,
Frate-meu, nebunul satului,
Șede la masa împăratului.
Gor. 1940-1.

- 384.* Tata gros, mama lată,
Soră-mea boghetă,
Frate-meu, nebunul satului.
Gor. 1940-1.

CCXLII. *Vinul.*

385. Lie,
Lie,
Ciocârlie,
Că la nunta noastră joacă,
Sfânta poamă busuioacă.
Din Cărnicești-Iași.

- 386.* Sângele Domnului.
In capul omului.

387.* Trece moșul prin sat
Cu cojoc de brad
Și câinii nu-l bat.

Gor. 1934.

CCXLIII. *Vișelul* (nefătat).

388.* Apa o trece, dar de udat nu
se udă.

CCXLIV. *Vulpea*.

389. Lică strigă dela gard,
S'o păzească de câni,
Că nu se teme de găini.
Din Runcu-Dâmbovița.

390. Iese dracul din coteț
Și nu-l prinde nici c'un preț.
Din Negriștei-Tecuciu.
Gor. 1958.

391*. Imbrăcată-i ca o doamnă
Și se plimbă prin poiană.

CCXLV. *Ziua și noaptea*.

392.* Am două fete cari poartă
salbe:

Mereu se gonesc
Și nu se 'ntălesc.

Gor. 728.

393. Am două găini:
Una albă,
Alta neagră;
Neagra adună,
Alba împrăstie.
Din Dragomirești-Dâmbovița.

394. Am o cloșcă c'o aripă neagră
și una albă; cu cea neagră își
adună puii, iar cu cea albă îi îm-
prăstie.
Din Runcu-Dâmbovița.

395.* Am două găini,
Una albă și alta neagră:
Cea neagră adună,
Cea albă împrăstie.

G L O S A R

A.

Ac, s. *acul*, p. 15.
Adâncat, adj. adâncit.
Advocătâr, s. avocat (Ardeal).
Adulmecă, v. pers. 3. sing.: cănele adulmecă urma iepurelui (miroasă).
Agniu.?: nu face *agniu* (a bine), cât e lumea!
Aia, pron., p. 25, aceea, acea.
Aldu, s., *prigineă*, năpatcă de prins pește.
Albă, s, tot alba (iapă) la roată (omul bătrân la munca mai grea). a trecut alba prin ham = nu mai pot.
Albind, s. *albina*, p. 15. | harnic (parcă-i o albină). | răutacios.
Alergătura, s. trudă, *strânsură*, agoniseală: ne-a mâncat dușmanul alergătura din ist' an.
Alun, s., *alunul și aluna*, p. 16.
Alună, s., *aluna*, p. 15. *alunul și aluna*, p. 16. | alunică, aluneă = punct negru pe corp.
Anecdota, s., p. 12.
Angușitori, s. pl., p. 5.
Antița, s.. nume de femeie.
Apă, s., *apa și ghița*, p. 16. | *apa și*, etc. p. 22. | bate apa'n piuă = își petrece vremea în zadar. | când 'a merge apa la deal (niciodată). | m'am facut tot o apă (am asudat). | știu eu în ce apese scaldă el!

(îi știu gândurile lui ascunse). | să aibă cine-mi da o lingură de apă (ajutor) la bătrânețe.
Apăduc, s. conduct de apă, făcut din uluce de lemn.
Apărătoare, s. *apărătorea*, p. 16.
Ardtare, s., stăfie, nălucă, p. 22. om slab la trup. | face arătare, arată (denunță). | descriere, deslușire.
Ardeiu, s., *ardeiul*, p. 20.
Argeă, s. p. 25. răsboiu, stative.
Argintuesc, v. argintesc.
Ariciu, s., *ariciul*, p. 16.
Arie, s., *parul ariei*, p. 28. | acuși te dau la arie (ca pe cai, când treieră) (amenințare cu bătaia).
Aritmogrif, s., p. 14.
Așchie, s. surcică: c'o aschie nu se taie capul (cu *te miri ce*, nu sfârsești nimic). | lasă-mă în pace că acū îmi sare așchia țândăra) (mă supăr). | așchia nu sare de parte de tăietor (butucul pe care se taie lemne) (ce naște din picică, soareci mănâncă).
Așa, s., *așa dela opinci*, p. 16. | așa de unde e mai subțire, de acolo se rupe. | așa limbii (puntea subțire de sub limbă. | așa.. (org. genit. masc.)

B.

Babòlnic, s. plantă.
Bac, interj., p. 18.

Bacană ? p. 23.

Băddărdnie, s. mitocănie, *măddărănie*, *modoronie*.

Ban, s. *banul*, p. 17. | fecior de bani-gata. | lumina din fundul oului, care se mai numește și *bănuș*. | lasă-mă în banii mei (în pace). | bani au și Țiganii, numai cinstea le lipsește.

Bândrie, s., bani mulți, *bănēt*.

Banc, interj., p. 32.

Băncuță s. piesă de argint de 50 bani; se mai numește *pițulă* sau *dupcă*.

Bănicer, s. baniță. | meșter de făcut banițe sau *văcălii* (coșuri) de banițe, din coarjă de teiu.

Baniță, s., *banița*, p. 17.

Bâr, interj., strigare în urma oilor, ca să meargă: *bâr*, *oaie*, *br!*

Bărbura, s. nume de femeie: *Vărbura*.

Bardacă, s., ulcică, oală mică.

Bârzoiu, adj.: căne cu coada bârzoiu (ridicată în sus). | când l-am văzut că sare la mine să nu strig: „bârzoii măcincă” (să nu-l iau la bătaie!).

Băs, s. b.șină, p. 18; se zice, nu știu cu ce înțeles:
am un pui de băs
cu ochii de făt.

Basalic, s., p. 25. *porcuiu* sau *porcan* de fân, cam de o jumătate de car.

Basmă, s. fel de pânză proastă de târg. | din încurcătură, tot el a ieșit *basmă* curată (cu fața curată).

Bătâl, s. berbec necastrat. | ți-i cu bătal (intr'adins, serios)?

Bate, v. pers. 3. sing.: latră.

Băcșesc, v. am băcsit toate lucrurile într'o singură odaie (îngrămădesc); *îmbăcsit* însemnează: plin; odaie îmbăcsită cu colb, hornă îmbăcsită de funingină.

Băz, interj. sgomotul muștei, p. 15.

Belită, adj. și s., p. 34: org. genit. masc. se zice și vitelor: hi! belitule, la deal!

Berbec, s., *berbecii când se bat* (în capete). p. 17. = *berbec* și *berbeciu*.

Berbeleac, s. p. 30; a se da de-a berbeleacu, a se da peste cap, de-a tumba.

Bșină, s., b. *sina*, p. 17. | unui om gălbogiu.

Bete, s., p. 22. masculinizare forțată din *bată*.

Bineț, s. formulă de salutare—„bună ziua, ce mai faceți?” „—mulțămim dumitale, mai muncim câte ceva astăzi”.

Bir, s., *birul* p. 17. lasă-l să vorbească, și el plătește bir (e om). | dădu bir cu fugiții (când să-și iea osânda, oșterse.) | cea rea face banii birului cu gardul țarinei (pop.: țărni) (una vorbim și alta ne'nțelegem). | las' că n'am venit să-ți cer banii birului.

Biserică, s. *biserica*, p. 17, las' că nu ești cheie de biserică. | =ușă de biserică (cel sfânt, cum vrei să te arăți).

Bliot. adj. prost, nătâng.

Boaldă, s. nici o boală fără de leac.

Bobârnac, s., p. 17. i-a tras un bobârnac peste nas (= i-a tras cu degetul peste nas, i-a tras o sfârlă; l-a atins undel doare).

Bobic, s., p. 19; pl.: *bobici*, *bobice*

Boc, interj., p. 32.

Boghean, s. nume de bou. | unuia cu ochii mari.

Boghet, adj.= *bogheat*, cu ochii mari ca ai *boghiului* (huhurezului), p. 35.

Boică ? p. 29.

Bolniță, s. loc de îngropare comun.

Borcănos, adj., *borchinos*, mic și gros, p. 29.

Boroboafă, s. = *boață*, posnă, comedie, faptă rea.
Borță, s. *borta*, p. 17
Borțochinos, adj., p. 18, ceva gros, umflat, pântecos.
Bostan, s. *bostanul*, p. 17. | capului (n'ai nimica în bostan; bostanu-i mare, dar ce folos că-i sec!)
Bot, s. dă'n bot muncind (nu-și vede capul de treabă, din pricina trebii multe).
Bofit, adj., p. 34, mototolit. | am să te boțesc urit (am să te bat).
Brăciri, s. pl. bete de încins.
Brăcuesc, v. răstorn, stric; am brăcuit toată pădurea până am tăiat lemn de casă.
Brava, interj., halal, foarte bine. | p. 15, voinică,
Briciu, s., *briciul*, p. 17. am ascuțit coasa, briciu (ca să taie ca briciul).
Broască, s. *broasca* ușii, p. 17. | nu bea apă multă, că faci broască (nod sub piele, gușă). plouă cu broaște (tare).
Brumă, s. ce bruma de parale le-am mai avut. le-am cheltuit.
Bou, s. *boul*, p. 17. | *coarnele bouului*, p. 21. | pentru boii bătrâni, trebuie carul mic.
Bubă, s. tot omul se leagă unde i-i buba (se vaită de ce-l doare) | = știu eu unde-i buba (pricina) | umblu cu el ca c'o bubă coaptă (cu binișorul).
Bucățică, s. dela *bucățică*, hai la *bucătoiu* (nu se mulțamește cu puținul), carne (azi am fiert varză cu *bucățică*); pop.: *băcățică*.
Budașcă, s. putineiu.
Buduhoiu, s. se zice unui om gras și greoiu.
Buduroiu, s. un butuc gros ca piua, în a cărui scobitură se păstrează făina de popușoi.
Buiac, adj. crescut din sloată, dar fără rod; popușci buiaci = înalți,

dar cari nu au legat păpușe; asemenea despre oameni.
Buigueală, s. dela *buiguesc* (băiguesc), vorbesc într'aiurea, zăpăceală, aiurare, uitare de sine.
Bujor, s. frumos. | nume de bou.
Bultiu? p. 28.
Bulucesc, v. îngrămădesc; bulucesc toate într'un loc; se buluciau ca la pomană.
Bunteiu,? p. 20; dela *bunt*, *bont*, nod: i-a tăiat mâna și după tămăduire a rămas cu un bont.
Burboand, s. beșică sau bubă mică.
Burburd? p. 30.
Burcă, s. *burca*, p. 18. | *ratra*, *burca* și *spuza* (focul), p. 35.
Burduc? p. 7.
Burduf, s. și interj. p. 29. sătul, | brânză bună în burduf de câne.
Burduhos. adj. p. 23. sătul. gros. pântecos.
Burdușel, s. vas mic de lemn.
Burduz, interj., p. 35.
Buriu, s. putinică, puțină mică, p. 28.
Burtel? p. 18, dela *burtă*.
Burzuiat, adj., burzuluiat, supărat, p. 33.
Busuioacă, adj., p. 35 specie de struguri (poamă busuioacă), tălmăioasă.
Butelat, adj. *butelate*, pentru fem. sing. *butelată*, p. 19.
Butie, s. *bute*, *butia* cu *tălvul*, p. 18. | umflat bate (gata să crape).
Butucel, s. butuc mic, trunchiuleț, p. 20.

C.

Cal, s. *calul* și *călărețul*, p. 18. | *sania*, *cărufa* și *calul*, p. 31. | ai mai văzut cal bătrân să se învețe la buestru! | s'a dus cal și-a venit măgar (s'a dus bou și-a venit vacă). | nu mă face din cal măgar.
Căciulă, s. *căciula*, p. 18. | îmi pun căciula pe-o ureche (nu-mi pasă).

Călăreș, s. *calul și călăreșul*, p. 18.

Călbaș, s. *călbașul*, p. 23.

Călcăiu, s. mi s'aprinde călcăiele după cutare (mor de dragoste după). | da, se duce cu călcăiele înainte (nu se duce). | fugiți călcăie că vă (spure). | cu călcăie c. cate (păcâtos). | călcăie crăpate (soios.). | unul de cel căruia îi cântă greieru 'n călcăiu. | un călcăiu de pâne (un colț).

Călcători, s. pl. tâlpigi, iepe la răsboiu.

Cale, s. țiu calea cuiva (ii așin calea, să-i ieș înainte), p. 27.

Caltaboș, s. *caltaboșul*, p. 23.

Călțunaș, s. nemțior, o floare. | fel de plăcinte.

Căluș, s.; pl. *căiuși*.

Câmp, s. *câmpul* cu—, p. 6. | fața netedă a pielii tăbăcite.

Câne, s. de ce latră cănele? p. 8. *cănele și mîța*, p. 18. | *oile, moacanul și cănele*, p. 27.

Cânepă, s. *cânepa*, p. 17. | las-o moartă 'n cănepă (las-o moartă 'n popușoi).

Cântar, s. *cântarul*, p. 18. | om cu cântar la cap.

Cântec, s. i-am cântat eu cântecul (i-am spus mai dinainte că—).

Cap, s. *capul*, p. 18. | *capul-cucului*, floare albastră. | ori capul de piatră, ori piatra de cap. se bate cu capul de pereți și nu știe cum să facă. | pân' n'oiu ieși la un cap (capăt) nu mă las. | fără cap și fără coadă. | în capul nopții (în miez de noapte).

Căpătueală, s. pomână, milă umblă după—.

Capcană, s. *capcana*, p. 18. | mi-ei cade tu vr'odată în capcană (în mână.)

Capîște, s. căpetenie, căpitănie.

Capră, s. e greu sămpaci și capra și varză. | capra b.se și oaia

trage (*pate. pătește*) rușinea. caprei să-i pice coada de răie și tot sus o tine.

Car, s. *roatele carului*, p. 31.

Carafță, s. stinghia de sus a răsboiului.

Cărare, s. *cărările pufului*, p. 19 | *cărarea*, p. 22.

Cărciu?, p. 28, dela *cărceiu*.

Cărcotă, s. un pururea nemulțămît cu nimica.

Cărcotesc, v. cărtesc. mi-arăt nemulțămirea.

Cărăeală, s. sfadă, neînțelegere.

Care, pron., care cum poate (fie care cum poate). | care mai de care să iasă mai bine.

Cărlig, s. *cofa* și *cărligul*, p. 6. | *cărligul de paie*, p. 19.

Cârnesc, v. cărnesc: a ajuns la răsپantie și apoi a cărnit la dreapta. | când i-am spus. a cărnit din nas și-a tăcut. | ne-am învoit; să nu mai cărnești.

Carte, s. *cartea*, p. 19.

Cartoață, s., *cartoșă. cartoafele*, p. 19. | i-am dat o cartoață (scatoalcă) la ureche (o palmă). | unui om tembel.

Cărfuție, s. cărtică, scrisoare.

Cărturăreasă, s. care știe să dea în cărți: nu femeie învățată după cum: cărturar, învățat.

Căruță, s. *sania. căruța și calul*, p. 31.

Casă, s. *casa*, p. 19. *fața casei*, p. 22.

Cășlig, v. doi cășligi și trei mănânci, ce-ți rămâne, pune 'n pungă.

Castravete, s. și *castravete* (după cum: *castron* și *castron*), *castravetele*, p. 19.

Cât, adv. cât de cât, tot muncesc și eu. adecă, | cât ce vorbește el, noi să credem? eră cât pe ce să mor.

Cățâiu, v. și *cățâiesc*, mîța: căț, mîța de-aici!

Cățea, s. *cățeaua*, p. 19.

Cățel, s. am plecat cu cățel, cu purcel (cu totul).

Căținel, adv. încet, încetinel.

Cățuie, s., p. 23, vas mic de tinichea cu coadă, în care se pune cărbuni și tămâie pentru tămâiere.

Ceapă, s. *ceapa*, p. 19. | *ceapa-ciorii* (plantă)! | Dar n'am mâncat ceapa-ciorii. să plec acum noaptea la drum!

Ceară, s. *ceară*, pag. 19. | să mă pici cu ceară și tot nu te-ascult. | galbăn ca ceara.

Ceață, s. *ceață*, p. 20.

Ceaun, s. și *ceaon*; *piroștiile*, *ceaunul și mămăliga*, p. 7. | *ceaunul*, p. 20. | *ceaunul și*, etc, p. 22. | când i-am spus, s'a făcut ca ceaunul (fundul ceaunului).

Cenușerniță, s. scrumieră(!)

Cer, s. *cerul*, p. 6. | *cerul, pământul și vântul*, p. 20. | se crede căzut din cer. | pică cerul pe mine când îl văd. | știe și toacă'n cer.

Cernut, s. *cernutul*, p. 20.

Cesvârte, s. *ciosvârte*, un sfert dintr'o vită.

Cetluesc, v. leg tare, strâns. | durerea m'a cetluit.

Chearhuz, adj. = *chearaud*, nebun, într'o parte.

Chefelesc, v. fac chef.

Chiag, s. e cu chiag (bogat).

Chicură, v. pers. 3. pl.: picură? p. 7.

Chicuruș, ? p. 24.

Chieptănuși, s. pl. flori.

Chilăman, s. gălăgie.

Chin, s. chin și suspin! (pron. pop.: *suschin*).

Chiompănesc, v. când lucrezi pe în-nerec: mai chiompănesc (cos) la o cămașă.

Chiorăe, v. pers. 3. pl. și ghiorăe mațele de foame.

Chiper, s. p. 20, piper.

Chipueală, s. *chipueală* (adecă), am bani, dar nu-s la mine.

Chirostii, s. pl. *pirostii*, p. 20.

Chiuleasa, s. dela a *chini* sau *piud*? p. 28.

Cimilea, ? p. 26.

Cimiliță, ? p. 26.

Cimilitură, s., p. 5.

Cimpoi, s. *cimpoiul*, p. 20.

Cine, pron. cine ce poate (fiecare ce poate).

Cinel, ? p. 20.

Cinghiliță, ? p. 31.

Cinghilitură, s., p. 5.

Cinze, s. *cinzeacă*, sângep. sângeacă, o jumătate de litră.

Ciobotă, s. și: *ciubotă*, *cibotă*; *ciobota*, p. 20. | *piciorul în ciobotă*, p. 29.

Ciocănesc, v. *ciocănesc* capul cuivă (îi stau ciocan pe cap=îi bat capul).

Ciocârtesc, v. *ciopârtesc*, *ciopârtesc*.

Cioropac, ? p. 33. asonanță cu *ciorpac*, uneltă de prins pește.

Ciovârtac, ? p. 18.

Ciucit, adj. pop. pentru *sucit*; om *sucit*, *Sucild*, p. 34.

Ciuhd, s. momăie, sperietoare, pentru a înspăimânta paserile cari strică sămănăturile; pl.: *ciuhi*.

Ciugur ?, p. 27.

Ciugurel ?, p. 27.

Ciumelitură, s. p. 5.

Ciunșă ? p. 22.

Ciunteiu ? dela *ciunt*, *ciuntesc*, p. 20.

Ciupercă, s. *ciuperca*, p. 20. | *pălărie mică*.

Ciurceă, s. p. 17, *surceă*, *surcică*, *ciurcică*, *așchie*.

Ciutură, s. *ciutura pufului*, p. 20.

Clapă, s. i-a pus clapa (a pus sfârșit unei stezi, etc).

Clinchet, s. sg. omotul clopoțelilor și zurgălăilor.

Clocotici, s. pl. flori.

Clopot, s. *clopotul*, p. 20.

Clopotniță, s. *clopotnița*, p. 20. | unei case înalte.

Cloșca, s. *cloșca și uliul*, p. 20.

Coasă, s. *coasa*, p. 21. | ți-i foame, par'că vii dela coasă (muncă grea).

la toată casa
bate coasa;
numai la mine
n'are cine. (despre casa
fără bărbat).
Cobilică, s. *cobilică*, p. 21.
Cobză, s. *cobza*, p. 21. | (gras cobză). |
legat cobză.
Cocoș, s. și *cucoș*; *cocoșul*, p. 6. | *ce
cocoș a cântat și s'a auzit în
toată lumea?* p. 8.
Codolemne ? p. 32.
Cofă, s. *cofa* și *cărligul*, p. 6. | *cofa*,
p. 21.
Cojoc, s. *cojocul*, p. 6.
Colac, s. *colacul roatelor* (de car),
p. 21.
Colea, adv. și *coleă*; el înainte și
eu cât *coleă* (aproape) în urma
lui. | *să am eu, coleă, bani mulți
și-aș ști ce să fac cu ei!*
Colilie, s. floare.
Colo, adv. auzi *colo!* = ei!
Copacea ? dela *copaci*, p. 21.
Copil, s. *copilul mic purtat în
brațe*, p. 21.
Copită, s. căpița de fân.
Copoarâie, s. coporâie, toporâie,
toporâște, coadă de coasă.
Copt, adj. om *copt* (în toate min-
țile). | ei asta *pică de coaptă* (ce
e) (asta-i culmea)!
Corabie, s. *corabia*, p. 21.
Corb, s. Țigan. | *înghiață ouăle sub
corb* (de ger).
Corn, s. *carnele boului*, p. 21.
Coș, s. *hornă*; *coșul*, p. 21. | *coșer*, p. 21.
Coșcovitură, s. *coșcoveală*, dela
coșcovă: în urma ploii, părății
au rămas *coșcova* (s'au coșcovit).
Coșer, s. *coșerul*, p. 21.
Costică, s. ce folos *că-l cheamă*
[Costică
și'n casă n'are mămăligă! |
Costică,
Costică,
batista-ți *pică!* (vai de capul tău!)
Coș, interj., p. 20.

Coteleț ? dela: *a coteli*, p. 25.
Cotruță, s. partea cea mai din fund
a vetrii de foc, p. 34.
Corițăie, v. pers. 3. sing., p. 11.
dela: *coriță!*, cum face purcelul;
sinonim cu: *găiță*.
Crangă, s. *cracă*, *creangă*, p. 16. |
singur își taie *cranga* de sub pi-
cior.
Crăpătură, s. *crăpătura*, p. 21. | org.
genit. feminin.
Cruce, s. ridic *cuivă cruci*-(sau:
cruci sfinte) (înjur). | (facerea cru-
cii la jurământ:) *ca crucea să se
usuce cine nu spune drept*.
Crucer, s. ban; Kreuzer-ul.
Cuc, s. *sare cuc*, de bucurie (în sus).
Cucură ? p. 7.
Cucuvea, s., *cucuveică*, *ciuveică*;
cucuveaua p. 21.
Culbeciu ? s. *melc*; *culbeciul*, p. 21.
Culmeciu ? p. 35.
Cumpăna, s. *cumpăna pufului*,
p. 22.
C. r., s. *dă-i la c.r.*, *să-i vie mintea
la cap*. | *vorba ta o pun la c.r.*
(n'ai crezământ la mine).
Curcă, s. *parcă-i o curcă plouată*.
| = *parcă-i o curcă beată*. | când
te-oiu ocări eu, au *să te rădă* și
curcile. | *dragoste de curcă chioa-
ră*. | poreclă infanteriștilor. |
Dacă-i *curcă*,
Ce se 'ncurcă
În zorii zorilor,
În calea vânătorilor! (din
anecdota Țiganului care găsiă
curcii vina că se află în traista
lui.)
Curcubeu, s. *curcubeul*, p. 22.
Curcudel s., specie de prun, p. 16.
Curechiu, s. *varză*; *curechiul*, p. 6,
35.
Curmeziș, s. și adv. un *curmeziș*
de pământ (o *scurtătură* sau
trunchiu între două drumuri. |
l-au căutat în lungiș și'n *cur-
meziș* și tot n'au găsit. | *fata*

asta e 'ncurmeziș de frumoasă (foarte).

Cușit, s. *cușitul*, p. 22. | junghiu.

Cușitori, s. pl., p. 5.

D.

Daleon, s., p. 8.

Dărdăială, p. 22; dărdăie (tremură) frestrele de cutremur și omul dărdăie de frig. dărdăie din gură (vorbește fleacuri).

Dârmoiu, s. 20; sau *dârmon*, ciur de piele cu găuri mari pentru cernutul sămânței de cânepă. | e trecut și prin ciur și prin dârmoiu (ales).

Deal, s. s'ajunge deal cu deal dar *mite* (pron. pop.: *gnite*) om cu om! | ce mai la deal, la vale: ești: un ticălos, și pace! | rău la deal, rău la vale, rău pe drum, rău pe cărare (despre cel veșnic nemulțămît).

De-a valma, adv. la o laltă (calul și călărețul s'au prăbușit în prăpastie de-a valma).

Dec, întreg.; dec! (de!) mai ști?! |

De cât, interj.—are să te bată;—n'are decât! | te-a făcut nebun;—decât! ei! ce-mi pasă mie!

De ce, adv. de ce..., de ce—cu cât... cu atât, p. 17.

Deget, s. *degetele*, p. 22.

Dendeliță? p. 28.

Deochiat, adj. om pătat. | s'arată deocheat (priceput).

Dimirlie, s. baniță, *stamboală*; *dimirlia*, p. 17.

Dinte, s. *dinții și limba*, p. 22. | mai aproape-s dinții decât părinții (interesul poartă fesul).

Dirept, s. și adj. drept.

Doară, s. într-o doară, merg, (la'n-tâmplare).

Dobă, s. tobă, p. 20,

Donuma? p. 7.

Dormire, s. *dormirea*, p. 22.

Dovedesc, v. m'am luat la trântă

cu el și l-am dovedit (răpus). | s'a dovedit că—(e lucru sigur).

Dorleac, s. bostan; *dovleacul*, p. 17.

Dovlete, s. *dovletele*, p. 17.

Drac, s. atâția draci! (crezi că-i așa?)

Drag, adv. mai mare dragul să-l privești! | drept dragul să-l vezi!

Dragoste, s. unde-i dragostea puțină, lesne-i a găsi pricină.

Dric, s. în dricul (mijlocul) satului.

Dristă, s. l-a prins furând mere și apoi l-a băgat la dristă (a început să-l frece). | -*drăstie* (l-a băgat la arie).

Dropie, s. stă ca dropia 'n ploaie.

Drum, s. *drumul*, p. 22.

Drumeag, s. drum mai mic, în singurătate.

Duc, v. cum o mai duci (ce mai veste)? | când se duce, par'că vine.

Dubesc, v. iar te așezi pe dubit (dormit).

Dupcă, s. piesa de 50 b. de argint.

Durlingi, s. pl. *durligi*, un fel de iminei.

E.

Enigmă, s., p. 14.

Epistolă, s. răvaș, scrisoare: *epistola*, p. 22.

F.

Făcăleț, s. melesteu, culișer; *făcălețul*, p. 22.

Făgaș, s. coșul carului, p. 12.

Făină, s. *făina*, etc., p. 22. | i-a tras o făină bună (l-a bătut).

Fân, s. *fânul*, p. 22. | ei! al cu paie al cu fân! (unuia care nu se pricepe la ceva ușor).

Fărmitez, v. *fărâm*, fac *fărmituri* (fărimituri),

Făș, interj., p. 30.

Fășie, s. și *fășie*; fășe de înfășurat copiii mici.

Fășăiu, v. *mămăliga fășăie* pe foc (sgomotul aburilor) p. 7. | *gânsacul fășăie* când se apropie cineva de găște. | ce tot fășăi (vor-

bestede geaba)! | om făsăit (încet, domol).
Fasold, s. *fasola*, p. 22.
Femeie, s. *femeia îngreunată*, p. 22.
Ferchezuesc, v. gătesc, împodobesc.
 | bat; *ferchezueald*.
Fereastă, s. *fereasta* (fereastră), p. 23.
Ferfeleagă ? p. 28.
Fiu! interj., p. 23.
Flenduros, s. rupt, sdrențos, trențos, cotrențos, p. 35.
Floare, s. floare dintre flori (ales).
Flocan, s. nume de câne (flocos).
Flocogel, adj. flocos, p. 18.
Flogotoiu, s. fulg de omăt mare.
Foarfece, s. *foarfecele*, *foarfeci*; *foarfecele*, p. 23; mai rar se aude și *farfeci*.
Foc, s. *focul*, etc., p. 22. | *focul*, p. 23. | *vatra, burca și spuza (focul)*, p. 35.
Fofârleă ? p. 30.
Fofărlită ? p. 30.
Fos, interj., p. 7 - fos.
Fosăie, v. pers. 3 pl., făsăie (gânsacul).
Frică, s. *frica*, p. 23. | nu-mi place nici de frică.
Fript, adj. cu afacerea lui s'a fript (nu i-a mers bine). | când am auuzit, am sărit fript (ars).
Fulg, s. *fulgii de omăt*, p. 23. am să-l bat, să-i meargă fulgii.
Fulger, s. *fulgerul*, p. 23.
Fulgue, v. fulgare a ninsoare (în-cepe să ningă).
Fum, s. *fulul*, p. 23.
Furcă, s. *furca*, p. 23.
Furnică, s. *furnica*, p. 23.
Fus, s. *fusul*, p. 23.

G.

Găcitoare, s., p. 5.
Găcitură, s., p. 5.
Gălduș, s. îi merge mâncarea pe gât gălduș.

Gălbănat, ? dela = *galbăn* (galben), p. 33.
Gălbăș, s. *gălbășul*, p. 23.
Gălbiniță, s.; pl.: gălbinele, flori.
Gând, s. *gândul*, p. 23. | îmi dau cugândul că asta nu se poate. | fă-ți cruce'n gând.
Gângă, s. gângănie, găză, muscă, vietate mică.
Gărbaciu, s. băț, noduros: acum te măsor cu gărbaciu.
Găscă, s. *gâsca*, p. 23. | ai găsit găscă de jumulit (pe prost ca să-l mănânci). | cap de găscă (prost).
Gătejele, s. pl. mâncare mocănească de stână.
Gaură, s. *gaura*, p. 17.
Gebuța, adj. vii de gebuța (degeaba, în zadar) pe la mine.
Gerar. s. Ianuar.
Gheonoaie, s. *gheonoaea*, *ghionoaia*, p. 23.
Gheorghe, s. nu fii Gheorghe! (prost).
Ghiață, s. *ghiața*, p. 24.
Ghicitoare, s., p. 5.
Ghimpe, s. stă ca pe ghimpi (e nerăbdător). | îl roade ghimpele să facă asta (îl îndeamnă dracul să —).
Ghindă, s. *ghinda*, p. 24, 27.
Ghiolcăie, v. apa ghiolcăie în pân-tece.
Ghiorlan, s. om dela țară (în bătaie de joc, obicinuită și răutăcioasă).
Ghiot, adj. nebunatic.
Ghizduesc, v. zidesc o fântână; îi pun *ghizdele* sau *ghizduri*, ca să nu i se dărâme pereții.
Giuguilesc, v. drăgălesc, alint; asonantă cu: *gigă*, frumoasă.
Gnioatcă, s. are o gnioatcă (umflătură, gâlcă) la gât; și *gniotcă*.
Goangă, s. și adj. muscă, vietate. | mică. *gong*, prost.
Goază, s. grăunțele cari s'au uscat înainte de a se umplea; acestea merg între pleavă și vruvul degriunțe pline.

Godac, s. purceluș, p. 11.
Gogâlț, interj. așa se aude când
 înghite mâncarea.
Gonesc, v. alung, p. 36. | vaca se
 gonește (împreunarea cu *buhaiul*
 sau taurul).
Grădind, s. o grădină de băiat
 (foarte cum se cade).
Grapă, s. *grapa*, p. 24.
Grâu, s. *pleava și grăul*, p. 29.
Grebăluță, s. grebluță, p. 26.
Greutate, s. om cu greutate (casă
 grea) vorbă cu greutate (cuscaun).
Grumăzui? p. 20; asonanță cu:
grumaz.
Gudurlui? p. 20; asonanță cu:
 a se *gudură* (se *gudură* cănele
 pe lângă stăpânul lui).

H.

Hacană? p. 23
Hai-huiu, adj. umblă hai-huiu
 (năuc).
Hăisa, s.? nu știe nici de *cea*
 (ceală, *fa*), nici de *hăisa* (nu vrea
 să asculte). | cu *hăisa* 'n ceală, nu
 vezi *zamă* 'n oală (cu încurcă-
 tură, n'o sfârsești bine).
Haitie, s. haită, potaie, noajă (de
 lupi)
Haitiș, s. cal haitiș, care merge
 într-o parte, *șoldiu*.
Hălea? p. 24, 27; poate vine dela
hală, jivină, fiară.
Handrabac? p. 31
Handraboarcă? p. 21; pare: gros,
 umflat.
Har, s. har Domnul (slavă Dom-
 nului, mulțămită Domnului).
Hâr, interj., p. 20; cănele *hărăie*
mărăie. | că-i hâr, că-i mâr,
 vremea trecu.
Hărăiu, v. ciodănesc, tocnesc. | tă-
 răiu. | cănele hărăie.
Harbuzști, adj. pl. specie de pere.
Harcea?, p. 21 lupul l-a făcut
harcea-parcea.
Hârnicesc, v. mă fac harnic.

Hasnă, s. *tarapă* de bani (cassierie).
Hațesc, v. *asmut* cănele, *amuț* că-
 nele
Helghită? p. 15.
Heșteu?, după înțeles. *heleşteu*,
 prin metateză.
Hlizeșc, v. zâmbesc (cu anumit
 gând), *jâmbesc*; m'am jâmbit
 a râde.
Hodinesc, v. odihnesc. p. 34.
Hoitind, s. hoit. | carne multă: pen-
 tru oștire se taie multă hoitină.
Holdă, s. *holdele*, p. 24.
Hopa, interj. p. 26.
Horc, interj., p. 31; de aici a *hor-*
câr (a sfârși prin somn).
Hoșmoagă, s. acaret prost; mai
 ales casă.
Hoț, interj. p. 20; = hăț, haț!
Hreabăn, ? p. 8; înțeles: *dărăpă-*
nat, șubred.
Hrentuit, adj. și *hrențuit*: de mun-
 că grea, tot trupul mi-i hrentuit
 (hrențuit) (desfăcut).
Huluiește, v. pers. 3 pl. lasă că
 nu se huluiește (dărămă) cerul
 pe tine.
Hur, interj., p. 23.
Hurduc, interj. p. 7. | sgomotul po-
 lobocului în car; a *hurducâr* =
 a clătina tare: căruța asta mi a
 hurducăit toate mațele; pers. 3.
 sing. și: *hurduc*.
Hurduf, interj. p. 29; înțeles:
hurduc.
Hurduz, interj. p. 35.
Huruu, v. *duruu*; hăruie trenul.
Huscă, ? p. 32. sare dobândită prin
 ferbere, din apa sarată (*slatină*,
salumurd).
 I. I.
Iaratoi? p. 28.
Iepure, s. de ce fuge iepurile fuge
 la deal?. p. 8. *iepurele*, p. 24.
Îmbârligat, adj. încârligat, legat
 la o laltă, p. 21.
Îmbujorez, v. fac roș ca bujorul,
 p. 22.

Împoncișez, v. mă uit urît la cinevă. | lucru rău împoncișat (alcătuit).

Împroptez, v. proptesc, reazim.

Închin, v. sara când mă închin, p. 6.

Închinare, s. închinarea, p. 24.

Încopceș, v. încopciu, pun *copcă* (dela haină) pun copcă, încheiu. | stau cu mâinile *încopceșe*, încopceș mâinile (stau cu ele, una sub alta, pe sân).

Încotro, adv. spune-ă el că nu vrea, dar n'are încotro (trebuie să se supună).

Îndreă, s. nume de bărbat.

Înel, s. inelul, p. 24. | să-l tragi prin inel (despre unul sau una subțire).

Înfăptuesc, v. fac, îndeplinesc. s'a înfăptuit de zi (s'a luminat). — în fapt de zi.

Îngreunată, adj. fem., însărcinată; femeie îngreunată; verbul: a *îngreună*, a lăsa grea, p. 22.

Înșeileș, v. prind cu ața două pânze, ca să se țină laolaltă, ca apoi să le cos bine; subst.: *însădilară* (acțiunea).

Înșfoc, v. iau repede, pe furiș sau cu forța.

Înșirăfel, adj. dela: *înșir*, p. 27.

Întrebare, s., p. 8.

Ionă, s. p. 8.

Ioță, s. nume de bărbat.

Ipingeă, s. tralala și-o ipingeă (ce spun eu și ce spui tu!)

Iușe ? p. 21.

Ivaivas ? p. 27.

J.

Jătcă, s. porecla Jidanilor.

Jighireală, s. usturime de gât. | greșeala.

Jur, v. fire-ar jurat (blăstăm)! | juratul de stăpân mă batea în toate zilele.

L.

Lacăt, s., *lacătul*, p. 6. | pune-ți lacăt la gură! | să-ți-o păstrezi cu 9 lacăte (bine).

Lăcumos, adj. lacom.

Ladă, s. lada, p. 24.

Lăduncă, s. nume de femeie.

Lampă, s. lampa, p. 24, 25; se aude și: *lambă*.

Lamură, s. ramură, p. 16.

Lanț, s. lanțul, p. 25.

Lapte, s. să-ți miroasă oala a lapte și piciorul a baligă nu, nu se poate.

Leană ? p. sufix, p. 20. | Leana (Ileana).

Leap, interj., p. 32; sgomotul făcut deun corp ce cade.

Lică ? p. 31, 26.

Licie ? p. 27; lucie?

Limbă, s. *dinții și limba*, p. 22. | *limba*, p. 25. | un limbă-lungă, vorbăreț.

Linciuresc, v. lînchiresc, ling.

Lingă ? p. 23.

Lingădiana ? p. 23.

Lingură, s. 25. îți punem lingurile la brâu, dacă nu vei veni la vremea mesei (nu-ți vom lăsa mîncare).

Lișman, s. păzitor de porci sau boi.

Livadă, s. livada, p. 25.

Loga ? p. 18.

Logolița ? p. 18.

Lopățică s. lopățica găurită care ține întins sulul de dinainte

Luciu, adj. p. 15. lucitor, i scurt și plin, fără a fi accentuat.

Luleă, s. luleaua, p. 25.

Lumânare, s. lumânarea, p. 19, 24, 25.

Lume, s. lumea, p. 25. | *sfârșitul lumii*, p. 32. | să moricînd și-o fi lumea mai dragă (blăstăm), | anul acesta s'a făcut pânea, ca de când lumea (în abundență).

Lumind. s. lumina, p. 25.

Lună, s. luna, p. 25. | *soarele și luna*, p. 32. un împușcă 'n lună (zălud).

Luntre, s. luntrea, p. 25.

Lup, s. lupul etc., p. 24. | *lupul*, p. 25.

M.

Mac s. macul, p. 7.

Măcișd, s. măcișă, p. 25, se aude și măcișă.

Macin, v. ei la mine nu se macină așa ușor (nu ți se trec toate).

Măciulie, s., p. 22, gămălie, măgdlie.

Mălea, ? p. 24, 27.

Mămăligă, s. pirosteiile, ceaunul și mămăliga, p. 7. | *mămăliga*, p. 26.

Mână, s. mâna, p. 26. | unde pune el mâna, pune și Dumnezeu mila. | stă cu mâinile în sân (indiferent, nepăsător).

Manea, s. p. 16. drug de lemn care se prinde în două scoabe de fier pe dinăuntru ușii, peste noapte.

Mânie, s. omul la mânie cade'n nebulie. | mânia din astăseară, las-o pe mâni.

Mantă, s. mantă de vremea rea (sprijin). (maltă rea a cuivă.)

Măr, s. și câțelul turcului a mâncat mere pădurețe.

Măș, interj., p. 30.

Mascară, s. org. genit. masc. | spune mascarale (pornografii). | mascară (om de nimic).

Măță, s. cănele și măța, p. 18. măța, p. 26.

Mătăhaie, s. namilă, mătăhală, p. 22.

Mătură, s. mătura, p. 26.

Melc, s. melcul, p. 21.

Mendeliță? p. 28.

Mică?, pron. pop.: *gnică*; de când l-a apucat frigurile, bea apă pe mică pe ceas (veșnic).

Miezure, s. p. 19; miez.

Mihoho, interj. pron. pop.: *gni-hoho*; strigătul cailor. | cal, p. 32.

Minciună, s. minciuna, p. 26.

Minciunile, s. pl. p. 22, un fel de plăcinte.

Minghiliță, ? p. 31.

Minte, s. mintea, p. 26.

Mlădiu, adj. mlădios.

Moc, adj. fem.: *moacă*, prost, tăcut, urit.

Moară, s. moara, p. 26. | *piatra de moară*, p. 29. piatră de moară (greu); că doar n'o fi piatră de moară.

Moarte, s. e bun de trimis după moarte (care nu vine la vreme).

Mocan, s. oile, mocanul și cănele, p. 27.

Mogâldeață, s. gomâldeață; porcoiu mic de fân. | om scund.

Moloman, adj. prost.

Morar, s. morarul, p. 26.

Mort, s. adj. nu mă iau eu după morți (proști).

Motan, s. motanul lui Nițu (poveste) p. 11.

Mototol, s. a făcut hârtia mototol (ghem, cocoloș) și a aruncat-o în foc, p. 32.

Mucăle, mușcă, despre căței.

Murmueală, s. murmur (de apă).

Muscă, s. musca, p. 26.

Muscal, s., p. 30.

Mustață, s. mustața, p. 26.

N.

Năcaz, s. necaz; ai să dai de ziua necazului (beleă).

Năgără, s., p. 33, plantă.

Năgăf, s. p. 25, pasere de baltă.

Nan, s. naș.

Nândraș, s. nândreș, flăcăoan.

Nangotă, s. om cicălit, care se ține scaiu de cineva.

Nas, nasul, p. 26.

Năsădeală, s. așezarea snopilor pe fața ariei pentru a fi treierați. | bătaia (bătătura pânzei în urzeală.)

Năstrușnic, adj. minunat.

Năvârna, adv. dă năvârna (merge înainte, cu cănele prin băț, obraznic).

Năvoloaca, adj. merge năvoloaca, năvârna.

Neaga, s. e o *Neagă-rea*, unul de care nu te poți scăpa.

Nedeie. s. bălcui, iarmaroc.

Nemijlocit, adv. îndată.

Nenișor. s. termen familiar: ei, ne-nișorule, văzuși cum s'a isprăvit încurcătura?

Nestoiază, v. pers. 3 sing. gerul s'a mai nestoiat, s'a mai domolit (immuiat).

Ngălțători, s. pl., p. 5.

Nichiduță, s. Michiduță, diavol, p. 35.

Nimica, num. nehot. m'a ocărit pentru o nimica toată.

Nngușitori. s. pl., p. 5.

Noapte, s. ziua și noaptea, p. 36.

Noroc, s. am noroc și-l țin în oboroc. dacă nu-i noroc și parte. geaba te mai scoli din noapte.

Nucă, s. nuca, p. 27.

Nucă. s. nuelele, p. 27.

Nume, s. i-a ieșit nume rău. | mere-fără-nume (specie).

O.

Oaie, s. oaia, p. 27. | *oile*, mocanul și cănele, p. 27.

Oarbă, s. umblă de-a oarba (fără roat).

Obidă, s. trăesc cu obidă (amar, mahnire).

Oboiu, s. instrument de cântat.

Ochiu, s. *ochiu*, p. 27. | *sprincenele* și *ochii*, p. 23. | se uită cu ochii răi la mine. cofa este cu apă, plină-ochiu (rasă). | mă fură din (dela) ochi (așa-i de meșter hoțul). | aînchis ochii. = a dat ochii peste cap (murit). | ochiul stăpânului îngrașă vita.

Oglinda, s. *oglină*, p. 27.

Om, s. omul cu femeia și fiii lor, p. 27.

Omăt, s. *fulgii de omăt*, p. 23.

Omuzor. s. omuleț, om mic, p. 27.

Ondolene ?, p. 32.

Opaiț, s. *opaițul*, p. 27.

Opărit, adj. pierdut, trecut, despre înfățișarea cuiva.

Opincă, s. culme muntoasă.

Opincă, s. *așa dela opinci*, p. 16. | să umbli după mine cu opincă de fier și tot nu te iert.

Opintesc, v. p. 17 s'a opintit odată în ușa și a intrat cu ușa cu tot în casă. | mă opintesc să vârs și nu pot.

Orindaș, s. crișmar.

Oriele. s. pl. unealtă de prins pește.

Ospetie. s. ospăț.

Otocol ? p. 25. 26. încunjur.

Ou. s. *oul*, p. 28. | astăzi e mai deștept oul decât găina.

P.

Păc, interj., p. 31.

Păcorniță, s. *păcornița*, p. 28.

Păhărnicește, adj., p. 29: largă la gură ca un pahar.

Păia ? p. 7.

Paingăn, s. *paianjăn*; *paingănul*, p. 28.

Paiau, s. *cărligul de paie*, p. 19. | pun foc în paie (ațit, întetesc, innăspresc). | foc de paie (ceva trecător).

Păiuș s., p. 21, 30.

Pământ. s. *mijlocul (buricul) pământului*, p. 8.

Pandă, s. se umflă în pene (fudu-lește).

Pântece, s. *pântecel*, p. 28.

Par, s. *parul ariei*, p. 28.

Păr, s. n'am păr în cap, de câte ori l-am scăpat. | nu te teme: un fir de păr n'are să ți se piardă. dimineața toți oamenii erau la curte în păr. | cam trasă de păr. izbânda ta.

Pară, s. *para*, p. 28.

Pară, s. nu face nici o pară (nici un ban).

Pârcea, ? harcea-parcea, p. 21.
Pârgav, adj. dat în copt, *pârguit*.
Parpalec, s. porecla Grecilor.
Pas, s. mai las-o la pas (nu te grăbi).
Pașan, ? dela pașă; p. 16; înțeles de: greoiu, *măhălos*.
Păscălitor, s. cel ce știe să caute în *zodiac* (carte de zodii).
Pat, s. ușa și patul, p. 34.
Patmă, s. *patnoșcă*, bentlița sau *gaica* care strânge mantaua la spate.
Păun, s. *păunul*, p. 28. | cioară împodobită cu pene de păun. | glas de păun (urît). | picioare de păun (nеспălate). | frumos. | Păun, Păuna, nume.
Păvălac, s. poreclă, din Păvăl (Pavel).
Pepene, s. *pepenele*, p. 28.
Perind, s. = *pernă*; *perina*, p. 32.
Perjă, s. *perja*, p. 28. | org. genit. fem.
Pește, s. *peștele*, p. 29. | acum dorm și peștii.
Pestefi, s. pl. superstiții, credințe.
Piatră, s. *piatra de moară*, p. 29. | tu ești piatră de încercare în sat (duci greul). | piatra din casă (fata care-și așteaptă măritișul). | ori capul de piatră, ori piatra de cap. (ori-ori).
Pic, interj. p. 7.
Pic, adv. puțin: n'am nici un pic de apă; poate și: *picătură*.
Picior, s. *piciorul în ciobotă*, p. 29.
Picioruțe, s. pl. pron. pop.: *chicioruțe* (desemnuri la horboțele).
Piele, s. i-am dat tot, până la piele, numai să mă văd scăpat de el.
Pieptene, s. *pieptenele de cap*, p. 29. | *pieptenele de lână*, (cu care se piaptână lâna), p. 29.
Pierit, adj. shimbat, transfigurat (la față).

Pinos, adj. *lemn-pinos*, specie.
Pirostii, s. pl. *piroștiile*, *ceaunul și mămăliga*, p. 7.
Pirostrie, s. pl. *piroştii*, *chiroştii*, p. 7.
Pisoiu, s. măț, motan. | un lemn scurt cu care se pisează usturoiu (pron. pop.: *chisoiu*). | rublă, piesă de 5 lei.
Pistol, s. *pistolul*, p. 29.
Pită, s. *pita*, p. 18.; pron. pop. chită. | asta-i chita lui! (*chiteală*, socoteală, plan).
Piuă, s. bate apa în piuă. | mai multă vorbă decât treabă.
Plasă, s. claie (o plasă de fân).
Pleavă, s. *pleava și grăul*, p. 29. | pleava oamenilor (tot ce-i mai rău).
Plodicios, adj. care are (face) copii (*ploduri*) mulți.
Ploștind, s. loc, umed, *ploștinos*.
Plug, s. *plugul*, p. 29.
Plută, s. o specie de plop, sau chiar: plop, *pleop*.
Plutășie, s. îndeletnicire cu conducerea plutelor pe ape.
Poală, s. margine (poala pădurii).
Poamă, s. *poama*, p. 29.
Poc, interj. p. 7.
Pocoiu, v. mă pocoiu (mă liniștesc).
Poem, s. *poemul numeric*, p. 8.
Pofticios, adj. poftitor, dornic, doritor.
Pogace, s. *mămăliga frământată cu apă*, făcută turtă, coaptă pe jăratec și unsă cu mujdeiu (usturoiu pisat cu apă); sau numai felii de *mămăligă prăjite* pe jăratec.
Poian, s. *poiană*, luminiș în pădure.
Policie, s. ghețușcă, provenită din umezeala pământului prin ceață sau negură și apoi înghețată, p. 27.
Poloboc, s. *polobocul*, p. 29.

Ponciș, adv. se uită ponciș la mine (urît).

Popă, s. zi de popă (de dulce). | popa să aibă dinți sănătoși (despre un om brăpăreț, când i se ivește sau își face un prilej). mă mână dela popă la preoteasă (de colo până colo). | popa sfințește biserica și femeia casa. | nu m'ascultă? lasă, că eu i-s popa.

Popușoiu, s. *popușoiul* p. 30. | *știuletele de popușoi*, p. 33.

Porc, s. *porcul* și, etc., p. 24.

Porcoiu, s. gramadă: un porcoiu de bani, de fân.

Porșor, s. porcoiu mai mic.

Poruncă, s. care este *îndăia poruncă a lui Dumnezeu*, p. 8.

Potnoj, s. roată de papură, pusă la ușa, pentru a se curăți ciobotele.

Potrivă, adv. casa din potrivă (vis-à-vis).

Poveste, s. ei, ce mai veste, poveste? (nou). | lucruri neadevărate. | frumoasă poveste și mare minciună (după ce unul vorbește).

Prăpastie, s. spune prăpastii (lucruri de necrezut).

Predidesc, v. mă predidește (apucă) plânsul.

Prepus, s. bănuială.

Preval, s. preval de apă (unde curge mai repede).

Primar, s. *primarul*, p. 30.

Primăreasă, s. nevasta de primar.

Primării, adj. pl. pere primării (specie.)

Primeșc, v. Domnul să primească (când se dă de pomană).

Prind, v. *de-a prinde-mă* (de-a prinsul), joc.

Priscornic, s. *priscornicul*, p. 30.

Privighitoare, s. *privighitoarea*, p. 30. | glas de privighitoare.

Problemă s., p. 14.

Proșap, s. *proșapul*, p. 7.

Pruna, s. *pruna*, p. 28, rahat cu prune, (fleaouri).

Puiește, v. câinii se puiesc (împreunare). | focul se puiește (se transmite) câte dela un lucru la altul.

Puiță, s. un câne și-o căteă în împreunare. | mai mulțicari se țin după una.

Pungă, s. *punga*, p. 30.

Purcar, s., p. 13 porcar, păzitor de porci.

Purece, s. *purecele*, p. 7, 30. | aruncă-te purece, — nu mai pot de pânțec.

Pușcă, s. *pușca*, p. 7, 30. | femeia, calul și pușca n'au crezământ (să nu te încrezi în —).

Puț, s. *fântână*. | *cădrările puțului*, p. 19. | *ciutura puțului*, p. 20. | *cum-păna puțului*, p. 22.

Puținătate, s. puținul.

Putineiu s. *putineiul*, p. 30.

R.

Rac, s. *racul*, p. 31.

Rachiu, s. *rachiul*, p. 31. | când s'a mântul rachiul din București și bodaprostea din țară (niciodată).

Ragild, s. *raghild*, pentru răghilat fuioarele de in și cânepă.

Rândunică, s. *rândunica*, p. 31 când cântă rândunica 'n streșină (în zori de zi).

Rănete, adj. pl. soiul de mere.

Rânzos, adj. dela *rânză* (pipota sau stomacul paserilor), răutăcios, îmbufnat.

Răpdesc, v. merg repede: răpăia pe uliță.

Răpeziș, s. înclinarea mare a albiei unei ape.

Rara, adv. mergea pe drum *rara-rara* (domol.)

Răsboiu, s. *răsboiul* (stativele), p. 8. | *spata răsboiului*, p. 31.

Răschitor, s. *răschitorul*, p. 31.

Răsesc, v. pierd drumul; umblând singur prin târg m'am răsnit.

Rășniță, s. *rășnița*, p. 31.

Răspuns, s. *întrebări și răspun-*

suri comune, p. 8. | *întrebări și răspunsuri religioase*, p. 8. | mi-a trimis răspuns (veste, poftire, fără protocare) să mă duc astăzi la el.
Răsturnica, s. nume de femeie.
Rățuță, s., p. 28, rățușcă, rățușoară.
Răznesc, v. iau cu sila, *răzluiesc* (mai mult când e vorba de pământ): lupul mi-a răznit un miel.
Refened, s. beție, chef.
Roată, s. colacul roatelor, p. 21. | *roatele carului*, p. 31.
Rogoz, s. p. 15, *pândășiță*, sau stuf amestecat cu papură și fân.
Roică ?, s., p. 29.
Rost ?, fiecare lucru are un rost pe lume. | mi-am făcut rosturile mele (planuri, socoteli). | fac rost de parale (ca să capăt) | rosul pânzei.
Rozor, s. popușoiu de rozor (de rezervă), termen vechiu istoric.
Rug, s. rugul, p. 31.
Rupt, s. nu vrea să muncească, în ruptul capului (cu nici un preț).

S, Ș.

Sac, s. sacul, p. 31.
Sac, interj. p. 18.
Săcătesc, a. fac în ciuda cuivă, p. 15. | săcăt, chinuit de cineva. în cetinel, domol, migălos (despre oameni).
Sacalia ? p. 7.
Săcuiu, s., p. 29.
Sângeri, adj. culoare sângerie, ca sângele.
Sanie, s. *sania*, *căruța și calul*, p. 31.
Sânie, s. toate le-am făcut din sânia mea (din îndemn propriu).
Sapă, s. apă de sapă (vin).
Sărg, s. grabă: a venit în sărg.
Șaradă, s., p. 14.
Șaraband, s. harabă.
Sărăcie, s. m'am deprins cu sărăcia, ca țișanul cu scânteia.
Sărită, s. să nu mă scoți din să-

rite (pepeni), că o pățești cu mine. | ți-ai prăpădit sârta (mintea cum-pătul).
Sbeguiesc, v. mă sbenguesc, *sben-guire*, fac nebunii.
Sbenghiu, s. benchiu: i-a făcut cu cerneală un sbenghiu în frunte (o pată).
Sburlesc, v. când m'am sburlit odată la el, l-am băgat în pământ.
Scaiu, s. *scaiul*, p. 31.
Scânteie, s. *scânteia*, p. 31.
Scârbozenie, s. scârboșenie.
Sciu melce-i ?
Scoică, s. *scoica*, p. 32. org. | genit. fem. | un os mort la cal, deasupra copitei.
Scot, v. eu scot (scot) după cum: vād, vādȝ, etc., p. 20. | ei, pe unde-o scoți acum (re-i de făcut) ?
Scrânciob, s. îi șteiu eu scrânciobul lui (șiricicul).
Scrâșcanie, s. amar, greutate, nevoie.
Scriptă, s. diblă, diplă: *scripea* p. 32.
Scroafă, porcul și cu scoafa-s frați.
Scutesc, v. ia, să mă mai scutești, să mă mai lași în pace. să mă mai slăbești (cu dragostea).
Sdea, s; pl.: *sdele*, hârtii de întărire, dela: *sdelcă* sau sâdelcă.
Sdrelesc, v. m'am sdrelit la o mână (sgăriat).
Șea, s. iea șeaua de pe cal (hotărâște-te).
Sfanțoc, ? dela *sfanț*, p. 26.
Sfârlezesc, v. s'a sfârlezit (iuțit, hârnicit).
Sfârtec, v. spintec, taiu în bucați; lupul mi-a sfârtecat un purcel.
Sfredel, s. *sfredelul*, p. 32.
Sgomotez, v. fac sgomot.
Sicriu, s. *sicriul*, p. 32.
Șimilitură, p. 5.
Șindilar, s. cel ce face șindile.
Sită, s. *sita*, p. 32. | din coadă de câne sita de mătăasă nu se poate

face. | sita cîtenouă şade în cuiu.
văd ca prin sita (abiă zăresc).
Smărcăiu, v. fac *smărc-smărc* (ca
şi cum îmi trag mucii pe nas).
| plîng.
Smintit, adj. smintit din botez (ţic-
nit). | să nu-mi sminteşti un lucru
dela locul lui.
Smoc, s. mănuchi, buchet, p. 33.
Soacră, s. îţi trăeşte soacra (în-
tămpinare la vremea mesei). | la-
să-mă, nu-mi sta soacră pe cap.
Soare, s. *soarele şi luna*, p. 32.
Soarece, s. *goarecele*, p. 32.
Somn, s. *somnul*, p. 32 | par'că ai
somnul mieilor (aşă dormi de
mult). | dormire-ai somnul tatei
(când acesta e mort) (celor ce
dorm prea mult).
Şovăitoică ? p. 29.
Spânzur, v. am spânzurat o mul-
ţime de parale în zadar (cheltuit,
fără reuşită).
Spârcui, v. ucid : lupul mi-a spâr-
cuit (rupt) un bou.
Spătă, s. *spata răsboiului*, p. 32.
Sprinceană, s. *sprincenele şi ochii*,
p. 33. | doi flăcăi, aleşi pe sprin-
ceană (foarte buni).
Spulber, s. *spulberare*.
Spuză, s., p. 23, mulţime : am o
spuză de slugi. | *vatra, burca şi*
spuza (focul), p. 35.
Stative, s. pl. *stativele* (răsboiul),
p. 8.
Stea, s. *stelele*, p. 33.
Steag, s. a închinat steagul (a mu-
rit). | dacă-i aşă, închin steagul
(cedez).
Steaz, s. şihoiu de apă.
Ştiob, s. vas de lemn pentru zoi.
Ştiu, v. a luat pe „nu ştiu” ’n braţe
(nu răspunde altceva decât : „nu
ştiu”).
Ştiubeiu, s. *ştiubeiul*, p. 33.
Ştiulete, s. *ştiuletele de popuşoi*,
p. 33.
Stog, s. *stogul*, p. 33.

Strachină, s. calcă'n strachini (e
beat). | ce vii aşă (de ’ncet) de
par'că calci în străchini !
Străfulgeră, v. fulgeră.
Strâmb, v. a început să strâmb
(din nas), să-şi arate nemulţămi-
rea.
Strângătura, s. agoniseală, econo-
mie.
Străzător, adj. străveziu.
Streşină, s. *straşină ; streşina*, p. 33.
Stroh, s. *strôhot*, culcuşul de paie
al porcilor şi al oamenilor leneşi
fără a fi de paie=*croh*.
Strugur, s. *strugure ; strugurul*,
p. 29. | stăteau bubele pe el (ca
un) strugur.
Stuf, s. *stuh ; stuful*, p. 33.
Sufăr, v. nu-mi sufer (prieşte) nici
o mâncare.
Suflet, s. *sufletul*, p. 33. (îşi caută
desuflet (trăeşte creştineşte). | îşi
dă de suflet (de pomână). | copil
de suflet (adoptat). sufletul unei
trebi (căpetenia).
Sulina, s., p. 15.
Suresc, v. fac sur (colorez sur
lână).
Suveică, s. *suveica*, p. 33. | ştiu eu
ce suveici (maşinării) poartă.
Svânt, v. usuc : cămeşile se svântă
la soare. | bea de svântă. | l-am
svântat în bătaie.
T. Ț.
Țabric, s. chibrit.
Tac, v. dacă taci, nimic nu faci ;
dacă zici mai rău o strici. | „tac”
mă cheamă (am să tac) -- „ta-
cu-mă” mă cheamă.
Țăcălie, s. cioc, barbă subţire şi
ascuţită.
Țăgadă, s. *țăgăduială*.
Țăficat, adj. modern, modificat.
Țăhăluiesc, v. *țuhădesc*, chinui.
Tăhui, adj. într-o parte, smintit.
Tăiu, v. *rachiu* (putere de rachiu)
tăiat cu apă.
Tălv, s. *butia cu tălvul*, p. 18.

Tam, ? și *tam-nesam*, mă bate pe umăr.

Tamjă, s. ești o tamjă (fleac, le-neg).

Tanc, interj., p. 32.

Țândără, s. bucățică: da-mi o țândără de pâine. | mie repede îmi sare țândăra.

Tandalic, ? dela *Tândală*, p. 20, 21; cu înțeles de posnaș.

Tânjesc, v. de dorul tău tânjesc (supărare lungă și potolită).

Țânțar, s. țânțar, p. 33.

Țap, s. țapul, p. 33.

Țărăita, s. mi-a dat bani cu țărăita (câte puțin).

Țarcă, s. cap de țarcă, (prost).

Țărcăiu, v. mulg: țărcăiu vaca.

Țărcuiesc, v. lupii țărcuiau (dădeau ocol (oilor). | mi-am țărcuit sămănătura (am împrejmuț-o).

Tărcuș, s. nume de câine; dela *tărcat* (cu pete).

Tărfă, s. femeie ușoară, ordinară.

Tată, s. tata-moșul, p. 16: bunicul, tata-mare, tata-bătrânul, bătrânul, bătrânelul.

Țăță, s. țățele femeii, p. 33.

Țățaia, ? țăța, lelea.

Țătând, s. am să te strâng în țătâni (forțez).

Tătar, s. crud, sălbatec.

Tătăran, ? dela *Tătar*, p. 16.

Tavă, s. tava, p. 20. vas de tinichea, cu marginile de un lat de palmă, în care se coace málaiul.

Tăvăluc, s. tăvălucul, p. 33.

Taur, s. taurul, p. 33. | unuia căruia îi place să umble în necurățenii.

Teacă, s. că teacă, că pungă, vremea trecu.

Telălăța, s. femeie cu apucături proaste.

Țică? epitet copiilor din p. țică, cred.

Ticăit, s. încet, domol (despre oameni).

Tigaie, s. tigaia, p. 34.

Țigan, s. țiganul, p. 34. | vai de țiganul fără traistă.

Țigard, s. țigara, p. 34.

Țilic ? p. 34.

Țililic ? p. 34.

Țililică ? 15.

Țin, v. ține-te să nu te rupi. | ție-se de el (farmecele pe cari le face). | te țineam om de treabă.

Țingău, s. flăcăieș.

Țingire, s. țingirea, p. 34.

Țintat, adj. breaz, p. 27.

Țioc, s. toc de piele pentru ținut gresia de ascuțit coasă, etc.

Țiov ?, p. 30.

Tirichița ? p. 31.

Țiți? sau *țifileand*, p. 20.

Titirează? din *titirez*, p. 30.

Toboliță ?, p. 28.

Toloacă, s. loc bătut bătăturit, călcat, umblat).

Tonatic, adj. cu toane, schimbător.

Tontăldău, adj. prostănac.

Topliță, s. gârlă curgătoare (de izvor).

Topor, s. coadă de topor. (omul, unelta rea a cuivă).

Tot, adv. toate ca toate, dar asta-i prea moțată.

Trâmbă, s. val; trâmbă de pânză.

Trâmbiță, s. trâmbița, p. 34.

Tranca, interj., p. 30.

Trăsnet, s. trăsnetul, p. 23.

Treapdă, s. diareie. | mers repede al omului, de colo până colo. | trap de cal.

Trebăluiesc, v. fac câte ceva.

Trepăduș, s. p. 24; înțeles de: unul care-ți vine veșnic.

Tretior, adj. cal tretior.

Trezie, s. starea în toate mințile acuma-s la trezie, nu la beție.

Tron, s. ladă.

Tuchiliș, adj. p. 34: tupiliș, pe pitite.

Țuguiaț, adj. p. 17; cu vârf ascuțit.

Țuguu, s. p. 17, vârf ascuțit.
Țugurel ? p. 27.
Tulihoiu, s., p. 30, știulete.
Tunet, s. *tunetul*, p. 34.
Țupa, interj. dela *țup* sau *țop* (a *țopări*), p. 30.
Tura ? *tura-vura*, p. 34 ; ce mai tura-vura (atâta vorbă de geaba).
Turc, s. păgân, spurcat. 'să fiu turc, dacă știu eu de asta.
Turtă, s. *turtu*, p. 18. | beat turtă.
Turtel ? dela *turtă*, p. 18.
Țurturel ? dela *țurțur*, p. 35.
Țuștiu, interz. *țuști*, (*țuști* ! iepurele din tufă), p. 34.
Țuțunic ?, p. 29.

U.

Ulcior, s. *ulciorul*, p. 34.
Uliu, s. erete ; *cloșca* și *uliul*, p. 20. | *uliul*, p. 34.
Umăr, s. mă lea peste umăr (în răs). | tu n'ai pus umărul la greu.
Umblat, adj. om umblat, care a văzut multe locuri.
Umbră, *umbra*, p. 34. | i-i frică și de umbra lui. pe lângă frate-sau, el a rămas în umbră.
Una, num. una, două, el tot la crăsmă (se duce des).
Undiță, s. *undița*, p. 34.
Untișcă, s. *untișca*, p. 8.
Untișor, s. plantă,
Unuma ? dela : *unu*, p. 7.
Urcic, s. lemnul de un cot de care se leagă streangurile la trăsuri.
Ureche, s. *urechea*, p. 34. | tare (fudul) de-o ureche (surd). | i-a pus capu'ntre urechi și nu se mai uită 'n lături (incăpăținat). | are ureche (prinde lesne cântările). | după ureche (cântă din auzite). | îți rup urechile (amenințare). | doar n'a dus la ureche (ci în gură, a băut și a mâncat). într-o ureche (nebun). | îi intra pe o ureche și-i iese pe cealaltă. | trage cu urechea (ascultă pe furiș). | îmi sbâr-

năie pe la ureche (mi-a trecut pe la ureche) (am auzit svonindu-se).
Urechiușă, s. ; pl. : *urechiuși*, *urechiușe*, un fel de ciuperci.
Urmă, s. la urma urmei (cându-i pe aceea) ce are el cu mine ? | urma alege.
Ursat, adj. ursit, sortit.
Urzeală, s. sortire scris.
Ursitori, s. pl. : ursite, *ursoi*, ursitoare.
Ușa, s. *broasca*, ușii, p. 17. | *ușa* și *patul*, p. 34.
Ușchior, s. ușor, cadrul de lemn gros al ușii.
Usturoiu, s. *usturoiul*, p. 34. | nici usturoiu n'a mâncat, nici gura nu-i pute (se face că nu știe nimic, nu-i amestecat în afaceri).

V.

Vacă, s. *vaca*, p. 34.
Văd, v. mulți văd, puțini cunosc.
Val, s. *valul*, p. 33.
Valătuc, s. *valătucul*, p. 33.
Vândtor, s. sărăcia în pălăria vândătorului. | celor cu un ochiu mai mic.
Vânjăță ? p. 23 ; și *vânjețea*.
vânt, s. *cerul*, *pământul* și *rântul*, p. 20. | *vântul*, p. 35. | se dă'n vânt după dânsa.
Vârta, s. vinde cu vârta, cu *toptanul* „en gros”.
Vârtej, s. *vârtejul*, p. 35. | umblă val-vârtej. | vârtej în cap (unde părul are altă direcție).
Vârtelniță, s. *vârtelnița*, p. 35.
Varză, s. *varza*, p. 6, 35.
Vătraiu, s. și *vătrar* ; *vătraiul*, p. 35.
Vătră, s. *vatra* și, etc., p. 22. | la vatra mea, la casa mea.
Vărvălicie ?, p. 27.
Veghe, s. veghere.
Venin, s. nu-mi fac venin (supărare).
Verde, adj. peste verde (proaspăt)

Vie, s. *via*, p. 35.

Vierme, s. s'a deprins ca viermele'n hrean.

Viere, adj. pl. soiul de mere.

Vinețică, s. ; pl. : vinețele, flori.

Viță, s. vița de vie.

tot mai învie ;

iar cea de urzică (sau : lăuruscă) se usucă.

Vițel, s. *vițelul*, p. 36.

Vlășia, s. ce ? suntem în pădurea Vlășiei. (e țara'n pradă) ?.

Vodă, s. așa se mănâncă pita lui Vodă (cu greu).

Voie, s. voia la Dumnezeu (salutare). | fac voie de nevoie și haz de necaz. | dacă vine, bine ; dacă nu, sănătate și voie bună. | lui cu greu îi poate cineva intra în voie. | voie la mine, ca la banul Ghica.

Vorbă, s. numai vorba-i de tine.

Vovilat ? p. 19.

Vulpe, s. *vulpea*, p. 36.

Vura ? *tura-vura* p. 34.

Z.

Zăcăș, adj. și : *zacăș*, lenes.

Zăhăială, s. mișcare și sgomot (ca la iarmaroc).

Zaia ? p. 7.

Zăstesc, v. umplu, îngrămădesc peste-plin.

Zăvonit, ad. îmbrăcat cu zăvon, înzăvonit, p. 20.

Zăvor, s. zăvorul, războiului (în care intră lopățica).

Zi s. *ziua și noaptea*, p. 36. | zi de vară, până'n seară.

Zic, v. cum m'ei zice, așa mă cheamă.

Zoală, s. muncă grea, strădanie. | sfadă, cicăleală.

Zorbalăc, s. cal bun de zorbalăc.

INDREPTĂRI

Pag. 19	col. I	rând. 21	în loc de:	Inainte,	trebuie:	Intinse.
" "	" "	" "	41	" "	" "	Cotrăgani, " : Cotrăgași
" "	" "	II "	28	" "	" "	Dâmbovița " : Muscel.
" 21	" "	" "	18	" "	" "	'niment " : 'nimerit.
" 25	" "	I "	16	" "	" "	Peneti " : Perieți.
" "	" "	" "	24	" "	" "	188 " : 188 bis.
" 26	" "	" "	23	" "	" "	CXXIX " : CXIX
" 28	" "	" "	33	" "	" "	l'mbucă " : l'imbucă.
" 42	" "	" "	38	" "	" "	coscoteală " : coșcoveală
" 43	" "	" "	8	" "	" "	frestrele " : ferestrele.
" "	" "	" "	26	" "	" "	întreg " : interj.
" 44	" "	II "	41	" "	" "	asonantă " : asonanță.
" 45	" "	I "	32	" "	" "	Hălea " : Halea
" "	" "	II "	8	" "	" "	jângbesc " : jânghesc
" "	" "	" "	40	" "	" "	salumură " : salamură.
" 47	" "	I "	10	" "	" "	măcișă " : măcișă.
" "	" "	" "	29	" "	" "	maltă " : unealta.
" 50	" "	" "	5	" "	" "	brăpareț " : hrăpareț
" 51	" "	" "	19	" "	" "	rosul " : rostul
" "	" "	II "	14	" "	" "	Sciu " : Șciu.
" 53	" "	I "	18	" "	" "	Țarcăiu " : Țarcăiu (2 ori.)

८

This book should be returned to
the Library on or before the last date
stamped below.

A fine of five cents a day is incurred
by retaining it beyond the specified
time.

Please return promptly.

HALLOWEEN
JUL 14 1915

9227.1 vol.2
militari romanesi;
Idener Library

003443691

3 2044 089 069 215